

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W MIKOŁOWIE
Z SIEDZIBĄ W ŁAZISKACH GÓRNYCH

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2024 – 2026**

Łaziska Górne 2024

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	5
II. Miejsce Programu w systemie zarządzania strategicznego.....	7
2.1. Założenia do Programu wynikające z aktów prawa międzynarodowego i krajowego.....	7
2.2. Podstawy prawne Programu.....	8
2.3. Charakterystyka przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.....	8
2.4. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej przez administrację publiczną.....	9
III. Analiza zagrożeń środowisk rodzin biologicznych w powiecie mikołowskim.....	12
3.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo - wychowawcze objęte wsparciem ośrodka pomocy społecznej.....	12
3.2. Formy wsparcia udzielane rodzinom przez gminy.....	17
IV. Piecza zastępcza w powiecie mikołowskim.....	19
4.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.....	19
4.2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.....	35
4.3. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej (formy wsparcia).....	39
4.4. Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka.....	42
4.5. Pomoc specjalistyczna oferowana rodzinom i wychowankom.....	42
4.6. Szkolenia rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu w latach 2020 - 2022.....	43
4.7. Koszty organizacji pieczy zastępczej.....	45
V. Cele Programu na lata 2024 - 2026.....	47
VI. Działania/Zadania Programu na lata 2024 - 2026.....	48
VII. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.....	58
VIII. Plan ograniczenia liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	58
IX. Limit rodzin zastępczych zawodowych.....	59
X. Beneficjenci i realizatorzy Programu.....	59
XI. Partnerzy w realizacji założeń programowych.....	60
XII. Zakładane źródła finansowania.....	60
XIII. Oczekiwane rezultaty Programu.....	60
XIV. Wykaz tabel.....	61
XV. Wykaz wykresów.....	63
XVI. Wykaz schematów.....	64
XVII. Bibliografia.....	64

I. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszą grupą społeczną, pierwszym środowiskiem wychowawczym dziecka, dlatego jej znaczenie jest tak ważne. Rodzina powinna być środowiskiem dużej więzi emocjonalnej, wzajemnej troski, opieki, poczucia tożsamości i wzajemnego szacunku. Powinna zapewniać dziecku poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji i przynależności. Dom rodzinny dla dziecka i dorosłego jest swego rodzaju „znakiem obronnym”. Prawidłowo funkcjonujący dom pozwala nam na nabieranie odporności wobec przeciwności losu. W nim kształtuje się również sumienie dziecka, powstaje obraz miłości, ekspresja uczuć. Każda rodzina mimo wielu starań, prędzej czy później musi stawić czoła problemom życia codziennego. Jedne rodziny potrafią sobie poradzić z tymi problemami, wyjść z nich obronną ręką i dalej spełniać swoje funkcje. Występują również rodziny, które w obliczu problemu nie potrafią sobie poradzić, co często skutkuje zaniedbaniem pełnienia funkcji czy pewną niewydolnością. W sytuacji, gdy system rodzinny będący w kryzysie nie jest w stanie realizować swojej funkcji wobec dziecka, zabezpieczyć jego potrzeb zarówno materialnych, społecznych, jak również emocjonalnych, konieczne jest zabezpieczenie dobra tego dziecka w pieczy zastępczej.

Charakterystyka systemu pieczy zastępczej oraz form wsparcia rodziny naturalnej dziecka zawarte są w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Określa ona zasady oraz formy wspierania rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także zasady finansowania i wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. Zgodnie z preambułą w/w Ustawy, celem podstawowym jest:

1. dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości, zrozumienia, troski o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochronę ich praw i wolności,
2. dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Pieczą zastępczą zapewnia (art. 33 w/w Ustawy):

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym,
2. przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić jednak dopiero po wyczerpaniu wszystkich innych form pomocy rodzicom, chyba, że dobro dziecka przemawia za niezwłocznym zapewnieniem mu pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej. Do rodzinnych form opieki zastępczej zaliczamy rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe (w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego) oraz rodzinne domy dziecka. Do instytucjonalnych form opieki nad dziećmi możemy zaliczyć placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Polski system zakłada, że najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka

jest rodzina, w związku z czym to rodzinne formy pieczy zastępczej wskazuje się jako te preferowane. Zmiany zachodzące w systemie pieczy zastępczej podążają w kierunku zmniejszania liczby miejsc w instytucjonalnych formach opieki nad dziećmi. Proces ten nie jest jednak łatwy do osiągnięcia. Wpływ na to ma przede wszystkim obecny kryzys rodzicielstwa zastępczego, a także oczekiwania kandydatów na rodziny zastępcze co do wieku przyjmowanych dzieci. Niewystarczająca ilość miejsc w rodzinnych formach opieki zastępczej jest generowana m.in. przez brak osób chętnych do podjęcia się tej funkcji. Dalej idąc, brak miejsc w rodzinnej opiece zastępczej, powoduje konieczność zabezpieczania dzieci w formach instytucjonalnych.

Art. 180 pkt 1 przedmiotowej Ustawy wskazuje na obowiązek opracowania przez powiat 3 - letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Powiat Mikołowski Uchwałą Rady Powiatu Mikołowskiego z dnia 31 marca 2021r. przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023, który był realizowany przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie.

W związku z kończącym się okresem obowiązywania Programu, opracowano nowy dokument, określający cele i zadania, sformułowane na podstawie analizy zagrożeń środowiska biologicznego dzieci oraz analizy realizacji w/w Programu. Przygotowany dokument przedstawia skalę problemów występujących w rodzinach na terenie naszego powiatu, charakterystykę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na naszym terenie, ale także kierunki działań mające doprowadzić do rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej, a co za tym idzie zmniejszanie potrzeb umieszczania dzieci w formach instytucjonalnych.

II. Miejsce Programu w systemie zarządzania strategicznego

2.1. Założenia do Programu wynikające z aktów prawa międzynarodowego i krajowego

Gwarancje dotyczące ochrony praw człowieka do życia w rodzinie zostały uregulowane w różnych aktach prawnych zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i krajowym (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Dyrektywa Rady Europy, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej). Standardy pieczy zastępczej są określone przez prawa człowieka, ujęte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w międzynarodowych dokumentach poświęconych ochronie prawa człowieka. Podstawy normatywne funkcjonowania pieczy zastępczej znajdują się w kilku artykułach Konstytucji RP, w tym w art. 18 (o ochronie rodziny), art. 48 (o prymacie rodziców w wychowywaniu dzieci) czy w art. 72 (o ochronie praw dziecka), a także w zakodowanej w jej przepisach i uregulowaniach, kilku ustaw zwykłych na zasadzie pomocniczości. Najistotniejsze przesłanie tej zasady sprowadza się do uczynienia z pomagania mechanizmu usamodzielnienia beneficjenta, wsparcia (m. in. przywracanie kompetencji rodzicielskich rodzicom niewydolnym wychowawczo). Jednak kluczowe znaczenia dla pieczy zastępczej mają odnoszące się do nich wprost fragmenty Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz ściśle związane z nimi uregulowania tzw. prawa dotyczącego rodziny, zwłaszcza przepisy zawarte w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wskazując wspólne źródła regulacji, należy wymienić ponadto międzynarodowe konwencje dotyczące pieczy zastępczej, w tym Rozporządzenie Rady Bruksela II, Kodeks postępowania cywilnego, Ustawę prawo prywatne międzynarodowe i inne. Europejski Trybunał Sprawiedliwości podkreśla w swoich orzeczeniach, że rozdzielenie rodziny jest poważną ingerencją w prawo do poszanowania życia rodzinnego, a przejęcie opieki nad dzieckiem powinno być postrzegane jako tymczasowe. Również prawo pracy reguluje materie odnoszące się do rodziny. Odniesienia do rodziny można odnaleźć w regulacji karnoprawnej oraz w prawie administracyjnym. Rodzina zajmuje poczesne miejsce w regulacjach prawa administracyjnego, zarówno pośrednio poprzez przyznanie konkretnych uprawnień i świadczeń na rzecz jej członków, jak i bezpośrednio przez określenie konkretnych usług na rzecz rodziny. U podstaw idei reintegracji rodziny leży zasada pomocniczości - idea filozoficzna eksponowana również w katolickiej nauce społecznej, ale także należąca do dorobku myśli protestanckiej oraz laickich nurtów filozofii europejskiej. Nawiązują do niej papieże w encyklikach społecznych, liczne dokumenty Unii Europejskiej. Mechanizm wspierania jaki ona wyznacza, ma budować podmiotowość beneficjentów, prowadząc ku pomocy w przełamywaniu kryzysu w jakim się znaleźli. Konsekwencją przyjętych założeń (pomocniczość, prawo dziecka do rodziny i jej reintegracja, miłosierdzie) było przyjęcie tymczasowości jako istotnej cechy sprawowania pieczy zastępczej. Przyczyną umieszczania w niej dziecka jest sytuacja uniemożliwiająca mu przebywanie z rodzicami, a okres pobytu w owej pieczy powinien być wyznaczony czasem potrzebnym do jej naprawienia na tyle, aby dziecko mogło do rodziców powrócić. Niemożliwość powrotu do rodziny wynikająca z głębi i złożoności kryzysu rodziny, a także z nieskuteczności udzielonego wsparcia, otwiera drogę ku przysposobieniu wychowanka lub pozostania w pieczy zastępczej. W związku z powyższym, działania ogólnokrajowe, wspierane przez inicjatywy lokalne wymagają zwiększenia aktywności społeczności lokalnych. Partycypacja społeczna w zakresie tworzenia lokalnej polityki rodzinnej, powinna być oparta na dialogu, partnerstwie i współdecydowaniu, umożliwiającym stopniową zmianę, odpowiadającą rzeczywistym potrzebom.

2.2. Podstawy prawne Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie są podejmowane i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991r. Nr 120 poz. 526),
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022r. poz. 1526),
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 1426 z późn. zm.),
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901),
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. poz. 1720 z późn. zm.),
- 7) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 2452).

2.3. Charakterystyka przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W myśl art. 72 ust. 2 Konstytucji RP: „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.” Również Konwencja Praw Dziecka podkreśla, iż dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Natomiast państwo, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym zapewnia takiemu dziecku opiekę zastępczą. Tego rodzaju opieka może obejmować, m. in. umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub - w przypadku, gdy jest to niezbędne - umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględnić wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej. Przepisy te podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym prawo do pieczy zastępczej.

W Polsce przyczyny dla których dzieci trafiają do pieczy zastępczej, można najogólniej podzielić na kilka kategorii związanych z:

1. funkcjonowaniem rodzin

- rodziny wieloproblemowe (wieloletnie narastanie trudności w funkcjonowaniu rodzin powoduje niekiedy przenoszenie problemów z pokolenia na pokolenie),
- problemy społeczne tych rodzin (niski poziom edukacji i brak aspiracji edukacyjnych, złe warunki mieszkaniowe, brak pracy lub prace dorywcze, izolacja społeczna, zerwane więzi rodzinne lub konflikt rodzinny, relacje społeczne w postaci krótkotrwałych przygodnych znajomości, opartych na realizacji spraw bieżących, bez planów na przyszłość, niekiedy takie wzory obejmują kilka pokoleń,
- struktura rodzin (skłonność do zmian partnerów, nietrwałe związki, nie ustalone ojcostwo, dzieci z wolnych związków),
- problemy rodziców biologicznych (uzależnienia od środków psychoaktywnych, choroby psychiczne, upośledzenia, przestępczość, aspołeczne i antyspołeczne wzory zaspokajania potrzeb, trudności w relacjach, przemoc, bezradność wychowawcza, brak umiejętności opiekuńczych),

2. charakterystyką populacji dzieci objętych opieką

- dzieci zaniedbywane (dzieci z dystrofią, z płodowym zespołem poalkoholowym, zaległości w realizacji kalendarza szczepień, niezgłaszanie się na wizyty do lekarza lub niestosowanie się do zaleceń, niewłaściwe żywienie, zaniedbania higieniczne, opóźnienia w rozwoju psychomotorycznym, poznawczym, rozwoju mowy),

- dzieci chore lub z niepełnosprawnościami, którymi rodzice nie chcą, nie są w stanie lub nie potrafią się zająć,
 - dzieci krzywdzone (ofiary przemocy fizycznej, psychicznej czy seksualnej),
3. niedoskonałościami istniejącego systemu pomocy dzieciom i rodzinie
- brak zróżnicowanej oferty pomocy dla małych dzieci i rodzin w środowisku,
 - słabo rozwinięta sieć instytucji i bezpłatnych świadczeń dla dzieci, poradnictwa rodzinnego, interwencji kryzysowej, programów pracy z rodzinami,
 - uboga oferta świadczeń dla rodzin posiadających dzieci z niepełnosprawnościami, chore - brak środowiskowych usług opiekuńczych oferowanych rodzinie i uboga oferta świadczeń ambulatoryjnych,
 - mało liczna i niewystarczająco przygotowana kadra pracowników socjalnych, pedagogicznych, asystentów rodziny, rodzin wspierających do pracy w środowiskach rodzinnych rodzin wieloproblemowych.

2.4. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej przez administrację publiczną

Zadania gminy

Zadania gminy mają charakter głównie profilaktyczny i wspierający. Zaliczają się do nich:

1. wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmuje się wyłącznie pracą z rodziną,
2. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
3. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
4. koordynacja wszystkich instytucji i służb, zobowiązanych do wspierania rodziny poprzez tworzenie i organizację zespołów interdyscyplinarnych wspierających rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny.

Gminy są odpowiedzialne również za prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej (zamieszkałego na terenie gminy) oraz przekazywanie do biura informacji gospodarczych informacji o zaległościach z tytułu opłat od rodziców naturalnych związanych ze sprawowaną pieczą zastępczą nad dziećmi.

Zadania powiatu

Organem odpowiedzialnym za system pieczy zastępczej jest starosta, który wykonuje zadania za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiat odpowiada w szczególności za:

1. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,
2. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
3. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
4. prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,

5. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
6. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej (grupy wsparcia, poradnictwo specjalistyczne),
7. zapewnienie przeprowadzenia dziecku przyjętemu do pieczy zastępczej niezbędnych badań lekarskich,
8. finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej,
9. finansowanie świadczeń związanych z usamodzielnianiem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne placówki wychowawcze,
9. finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
10. sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
11. realizowanie zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny.

Powiat sprawuje zatem w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Jednym z zadań powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu, dotyczącego rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zawierającego między innymi plan rozwoju pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy. Liczba umów o zawodowstwo (obligatoryjnych i fakultatywnych), a tym samym rodzin zastępczych zawodowych, musi być zgodna z rocznym limitem. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. W powiecie mińskim funkcję tę pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
3. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia,
4. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka pomocy wolontariuszy,
5. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
6. prowadzenie poradnictwa i terapii dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
7. prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
8. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
9. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej,

10. prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno - pedagogiczne osób sprawujących pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci, objętych tą pieczę,
11. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz wywiadów rodzinnych, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
12. zapewnianie rodzinom oraz osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
13. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
14. przedstawienie staroście corocznego sprawozdania z efektów pracy,
15. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki.

Organizator zatrudnia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod swoją opieką do 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Zadania powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej obejmują w szczególności:

1. zapewnienie dzieciom, które z różnych względów nie mogą być umieszczone w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka, miejsca w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych,
2. organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów mających pełnić funkcję dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego,
3. zapewnienie wsparcia dla działań placówek opiekuńczo - wychowawczych, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do późniejszego samodzielnego życia,
4. współpracę z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi w zakresie okresowej oceny aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w placówce, poprzez udział przedstawiciela PCPR w zespole do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka,
5. ponoszenie średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.

III. Analiza zagrożeń środowisk rodzin biologicznych w powiecie mikołowskim

3.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo - wychowawcze objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej

Tabela 3.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo - wychowawcze objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

GMINA	Mikołów			Łaziska Górne			Orzesze			Ornontowice			Wiry		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Liczba rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	69	71	78	77	59	58	35	33	28	11	9	14	8	10	10
Liczba dzieci w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	164	191	171	152	122	118	82	88	66	25	19	28	15	21	21
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	34	33	33	20	19	21	10	22	26	12	22	18	7	5	5
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta	88	99	98	47	44	47	25	49	68	20	34	32	10	7	8
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	35	44	55	77	59	58	35	33	28	11	18	96	8	11	12

Z analizy danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu mikołowskiego wynika, że liczba rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych objętych w latach 2020 - 2022 wsparciem gmin powiatu mikołowskiego kształtowała się następująco:

- w 2020r. – łącznie 200 rodzin przejawiało trudności opiekuńczo - wychowawcze,
- w 2021r. – łącznie 182 rodziny przejawiały trudności opiekuńczo - wychowawcze,
- w 2022r. – łącznie 188 rodzin przejawiało trudności opiekuńczo - wychowawcze.

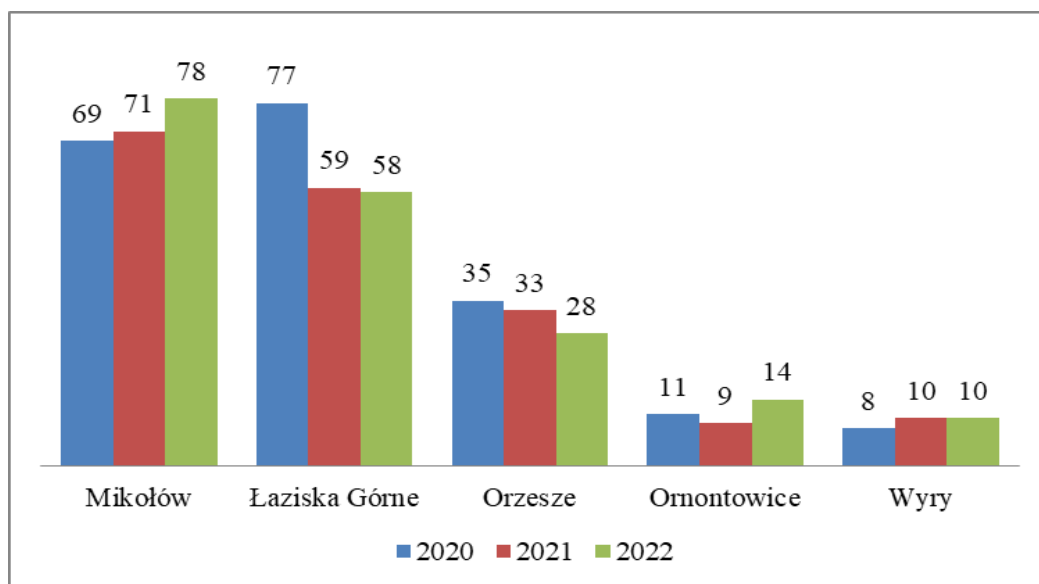
Z przedstawionej tabeli wynika, że liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo - wychowawcze w pięciu gminach powiatu mikołowskiego w latach 2020 - 2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie, zwłaszcza w gminie Ornontowice, gminie Orzesze i gminie Wiry. W gminie Mikołów widoczny jest stopniowy niewielki wzrost rodzin przejawiających trudności opiekuńczo - wychowawcze, natomiast w gminie Łaziska Górne liczba tych rodzin zmniejsza się stopniowo.

Liczba dzieci w rodzinach przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w poszczególnych gminach jest zmienna. W gminie Łaziska Górne w 2022r. nastąpiło znaczne zmniejszenie liczby dzieci, w pozostałych gminach liczba dzieci nieznacznie się zmniejsza lub wzrasta w poszczególnych latach. Ważnym wsparciem dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wobec dzieci jest asystent rodziny. Przy dobrej współpracy ze strony rodziny i gotowości na przyjęcie uwag i wskazówek ze strony asystenta, rodzice mogą poprawić swoje funkcjonowanie, a co za tym idzie niejednokrotnie zapobiec konieczności zabezpieczenia dzieci w pieczy zastępczej. Zaznaczyć należy, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zakres rodzin z problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej objętych wsparciem asystenta rodziny przedstawia się następująco:

- w gminie Mikołów wsparciem asystenta w 2020r. objętych było tylko 49% rodzin, w 2021r. 46% rodzin oraz w 2022r. 42% rodzin,
- w gminie Wiry wsparciem asystenta objęto w 2020r. 87% rodzin, w 2021r. 50% rodzin, w 2022r. również 50% rodzin,
- w gminie Łaziska Górne wsparciem asystenta objęto w 2020r. 25% rodzin, w 2021r. 32% rodzin, w 2022r. 36% rodzin,
- w gminie Orzesze wsparciem asystenta objęto w 2020r. 28% rodzin, w 2021r. 67% rodzin, w 2022r. 93% rodzin,
- w gminie Ornontowice wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 - 2022 objęto 100% rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

Ponadto rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych objęte były pracą socjalną.

Wykres 3.1. Liczba rodzin biologicznych przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 – 2022

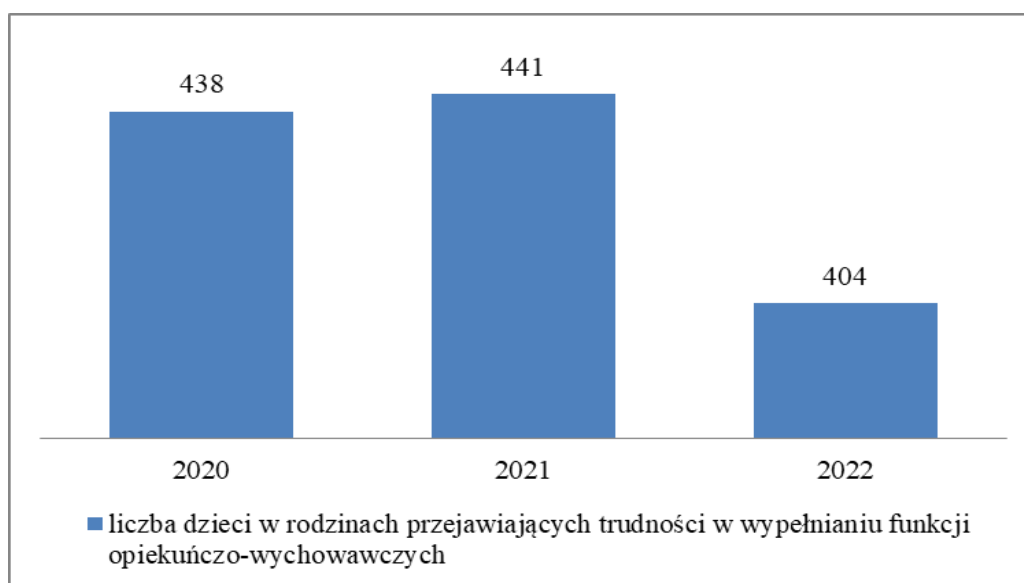
Wspieranie rodzin przejawiających trudności opiekuńczo - wychowawcze należy do zadań własnych gminy i ma na celu podejmowanie planowych i zintegrowanych działań przywracających rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie: pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu.

Praca z rodziną prowadzona jest również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

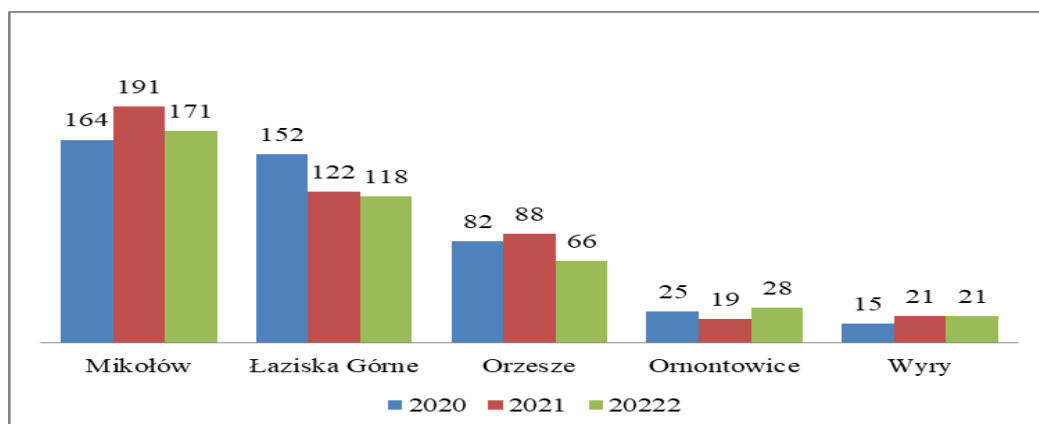
W rodzinach przejawiających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przebywało łącznie:

- w 2020r. - 438 dzieci,
- w 2021r. - 441 dzieci,
- w 2022r. - 404 dzieci.

Wykres 3.2. Liczba dzieci w rodzinach przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 – 2022

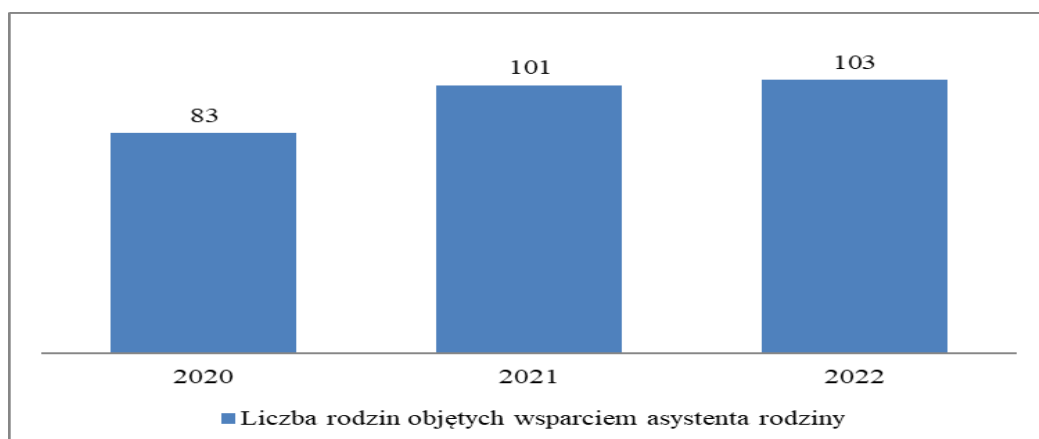

Wykres 3.3. Liczba dzieci w rodzinach przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

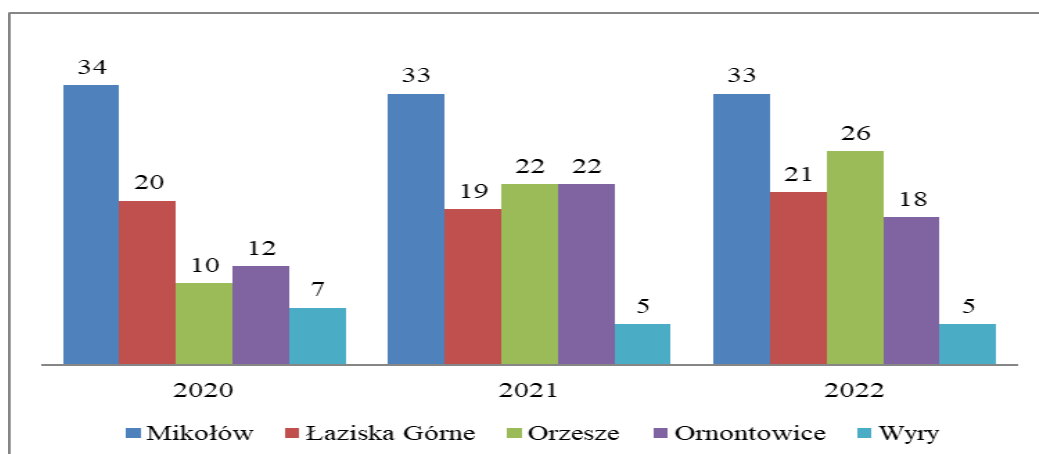

Ośrodki pomocy społecznej wsparciem asystenta objęły następującą liczbę rodzin:
 - w 2020r. – 83 rodzin,
 - w 2021r. – 101 rodzin,
 - w 2022r. – 103 rodziny.

Wykres 3.4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020

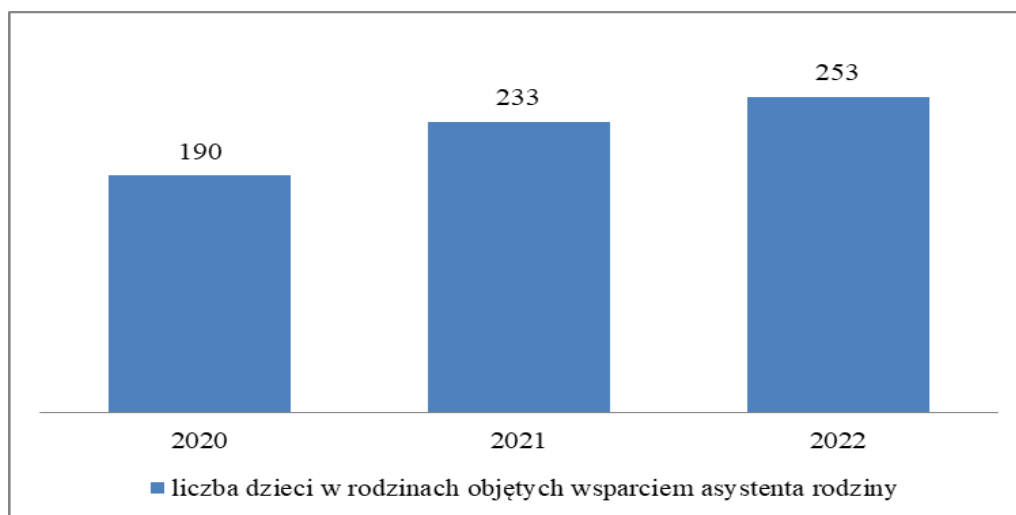

Wykres 3.5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

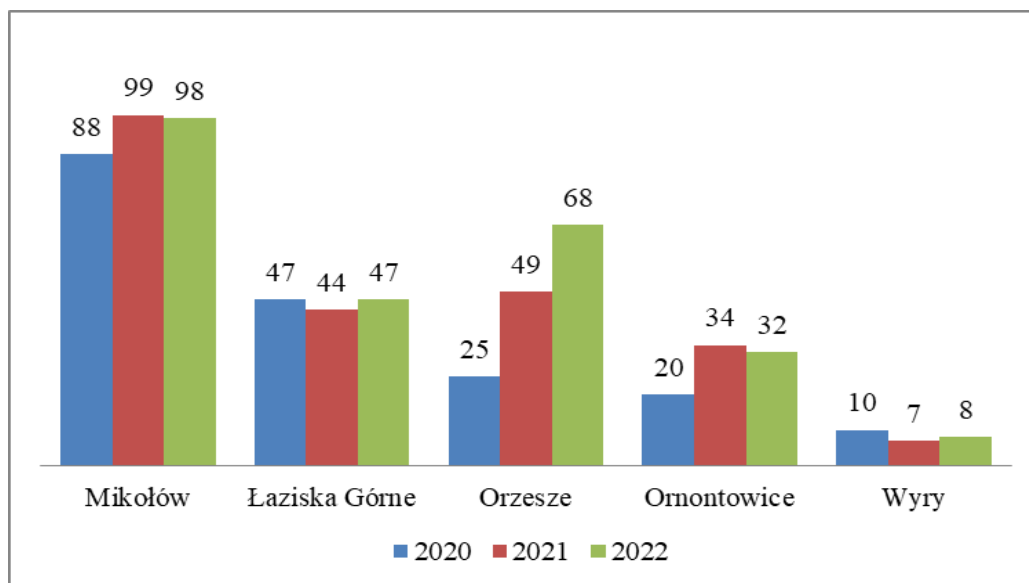

- W rodzinach objętych wsparciem asystenta przebywało łącznie:
- w 2020r. - 190 dzieci,
 - w 2021r. - 233 dzieci,
 - w 2022r. - 253 dzieci.

Wykres 3.6. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w latach 2020 – 2022

Wykres 3.7. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Rodziny biologiczne mogą otrzymywać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego czy rodzin wspierających. Praca z rodziną może być prowadzona w szczególności w formie:

- poradnictwa specjalistycznego
- terapii i mediacji
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych
- grup wsparcia i grup samopomocowych.

3.2. Formy wsparcia udzielane rodzinom przez gminy

Tabela 3.2. Formy wsparcia udzielane rodzinom przez gminy w latach 2020 - 2022

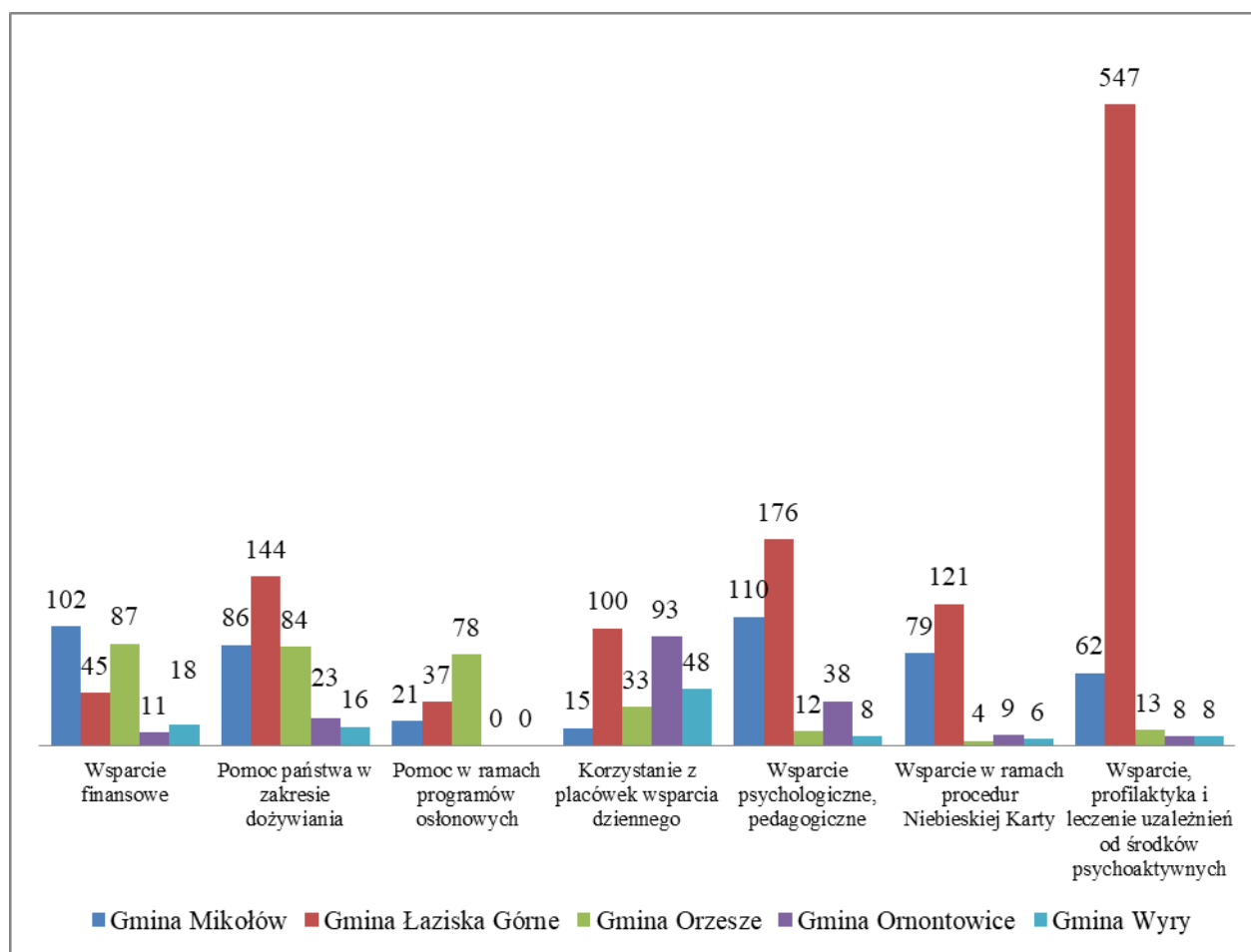
Formy wsparcia oferowane rodzinom	Liczba rodzin korzystających z oferowanych form wsparcia														
	Gmina Mikołów			Gmina Łaziska Górne			Gmina Orzesze			Gmina Ornontowice			Gmina Wry		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Wsparcie finansowe	41	33	28	18	12	15	31	30	26	2	6	3	6	6	6
Pomoc państwa w zakresie dożywiania	30	28	28	60	44	40	32	27	25	4	11	8	5	6	5
Pomoc w ramach programów osłonowych	9	7	5	17	9	11	27	30	21	0	0	0	0	0	0
Korzystanie z placówek wsparcia dziennego	7	4	4	30	31	39	13	10	10	24	27	42	3	2	43
Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne (liczba osób)	36	35	39	59	48	69	4	5	3	9	14	15	3	1	4
Wsparcie w ramach procedur Niebieskiej Karty	24	24	29	44	34	43	-	3	1	1	3	5	1	2	3
Wsparcie w ramach profilaktyki i leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych	28	15	19	185	140	222	5	2	6	2	2	4	1	3	4

Rodziny z powiatu mikołowskiego w latach 2020 - 2022 otrzymywały różne formy wsparcia, w zależności od potrzeb. Oferowana przez gminy pomoc ma na celu wsparcie rodzin będących w kryzysie i pomoc im w przezwyciężeniu trudności.

Liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy na terenie swojej gminy w latach 2020 – 2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie z nieznacznym wzrostem lub spadkiem. Oferowane formy pomocy w poszczególnych gminach przedstawiają się następująco:

- w gminie Mikołów, rodziny korzystały najczęściej ze wsparcia finansowego oraz wsparcia specjalistycznego (psycholog, pedagog),
- w gminie Łaziska Górne, najczęściej korzystano ze wsparcia w ramach profilaktyki i leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych, z pomocy państwa w zakresie dożywiania oraz wsparcia specjalistycznego (psycholog, pedagog),
- w gminie Orzesze, rodziny najchętniej korzystały z oferowanego wsparcia w formie pomocy finansowej oraz pomocy państwa w zakresie dożywiania,
- w gminie Ornontowice, rodziny najczęściej korzystały z placówek wsparcia dziennego oraz wsparcia specjalistycznego (psycholog, pedagog),
- w gminie Wyry natomiast, najczęściej korzystano ze wsparcia finansowego oraz pomocy państwa w zakresie dożywiania.

Wykres 3.8. Formy pomocy w latach 2020 - 2022 w poszczególnych gminach

IV. Piecza zastępcza w powiecie mikołowskim

4.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022

Rodzinna piecza zastępcza w polskim systemie prawnym sprawowana jest w formie:

- rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej (w tym zawodowej specjalistycznej i pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego),
- rodzinnego domu dziecka.

Na terenie powiatu mikołowskiego funkcjonują niemal wszystkie wskazane powyżej formy rodzinnej pieczy zastępczej, nie ma jedynie rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych. Funkcję rodzin zastępczych spokrewnionych pełnią osoby najbliższej związane z dzieckiem tj. dziadkowie lub dorosłe rodzeństwo. W ramach rodzin zastępczych niezawodowych funkcję wobec dziecka pełnią osoby spokrewnione z dzieckiem w dalszej linii (np. wujostwo), jak również osoby niespokrewnione z dzieckiem w żaden sposób. Osoby pełniące funkcję zawodowych rodzin zastępczych czy prowadzących rodzinne domy dziecka, z założenia przyjmują pod opiekę dzieci niespokrewnione.

Rodzinne formy pieczy zastępczej stanowią formę wsparcia dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

W poniższych tabelach zostały zawarte dane liczbowe przedstawiające stan rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

Tabela 4.1. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2020r. – 133

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	30	20	7	2	1	0	1
Orzesze	31	10	17	4	0	0	0
Mikołów	51	30	20	1	0	0	0
Wyry	14	6	6	2	1	0	0
Ornontowice	6	2	4	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	1	0	0	1	0	0	0
Razem	133	68	54	10	2	0	1

Tabela 4.2. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2021r. - **140**

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	32	22	10	2	1	0	1
Orzesze	35	11	17	4	0	0	0
Mikołów	53	31	21	1	0	0	0
Wyry	15	7	7	1	0	0	0
Ornontowice	4	1	3	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	1	0	0	1	0	0	0
Razem	140	72	58	9	1	0	1

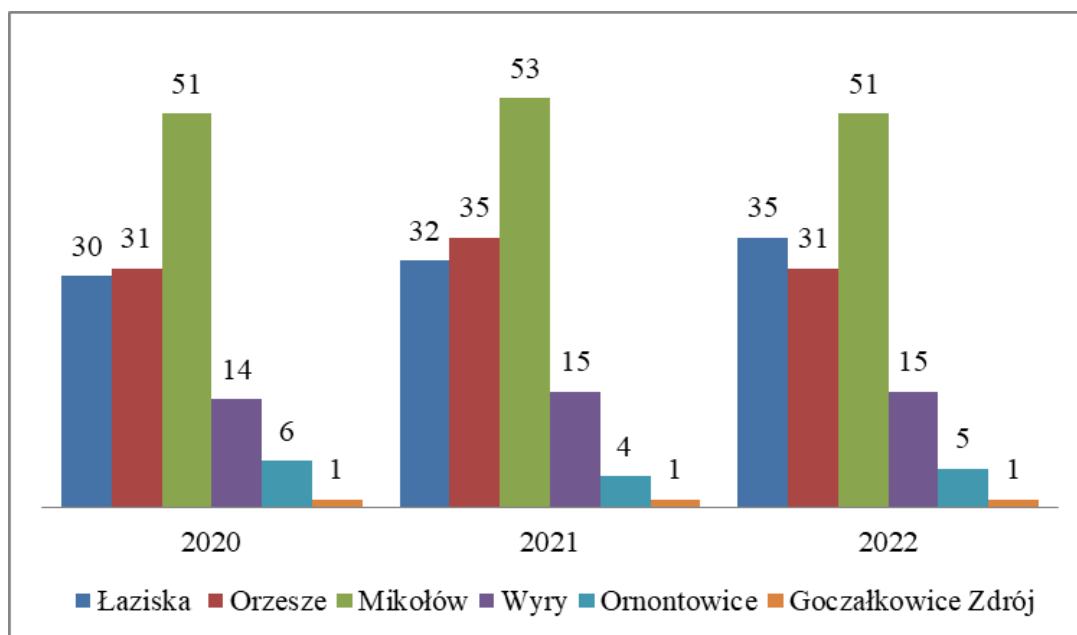
Tabela 4.3. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2022r. – **138**

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	35	23	9	2	1	0	1
Orzesze	31	10	18	3	0	0	0
Mikołów	51	27	23	0	0	0	1
Wyry	15	7	6	1	0	0	1
Ornontowice	5	1	4	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	1	0	0	1	0	0	0
Razem	138	68	60	7	1	0	3

Powyższe tabele przedstawiają liczbę rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka funkcjonujących na terenie powiatu mikołowskiego. W latach 2020 - 2022 liczba rodzin zastępczych utrzymuje się na podobnym poziomie. Jednak przeważającą liczbę rodzin stanowią rodziny zastępcze spokrewnione. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Natomiast od 2021r. zmniejsza się liczba rodzin zastępczych zawodowych (1 rodzina zastępcza zawodowa zmieniła status na rodzinę zastępczą niezawodową, w 2022r. 1 rodzina zastępcza niezawodowa oraz 1 rodzina zastępcza zawodowa zostały przekształcone w rodzinny dom dziecka). Zatem w 2022r. funkcjonowało 7 rodzin zastępczych zawodowych i 3 rodzinne domy dziecka.

W związku z rosnącą potrzebą w zakresie zabezpieczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, konieczne jest poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, a także osób chętnych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie gminy Mikołów.

Wykres 4.1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie mikołowskim w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Zadaniem pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie dziecku opieki i wychowania w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Bardzo ważnym zadaniem pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego i samodzielnego życia, a także pokonywania trudności życiowych. Zapewnienie dzieciom potrzebującym opieki wydolnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego, daje nadzieję na to, że nie będą one powielały w dorosłym życiu negatywnych zachowań rodziców i niewłaściwych sposobów radzenia sobie z problemami.

Tabela 4.4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2020r. - 227

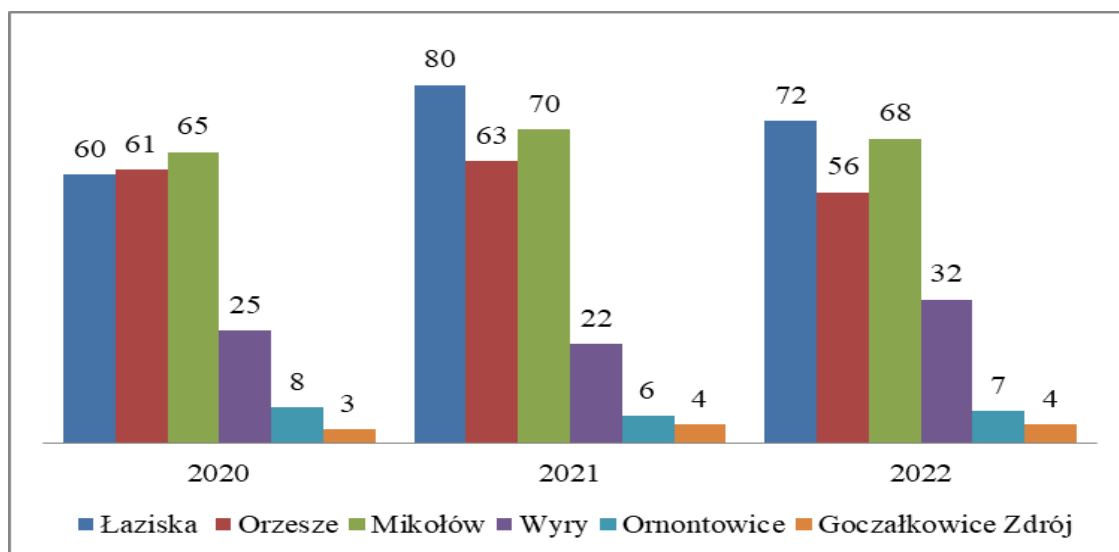
Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	65	26	9	15	10	0	15
Orzesze	61	14	31	16	0	0	0
Mikołów	65	35	25	5	0	0	0
Wry	25	6	7	12	4	0	0
Ornontowice	8	2	6	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	3	0	0	3	0	0	0
Razem	227	83	78	51	14	0	15

Tabela 4.5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2021r. - 245

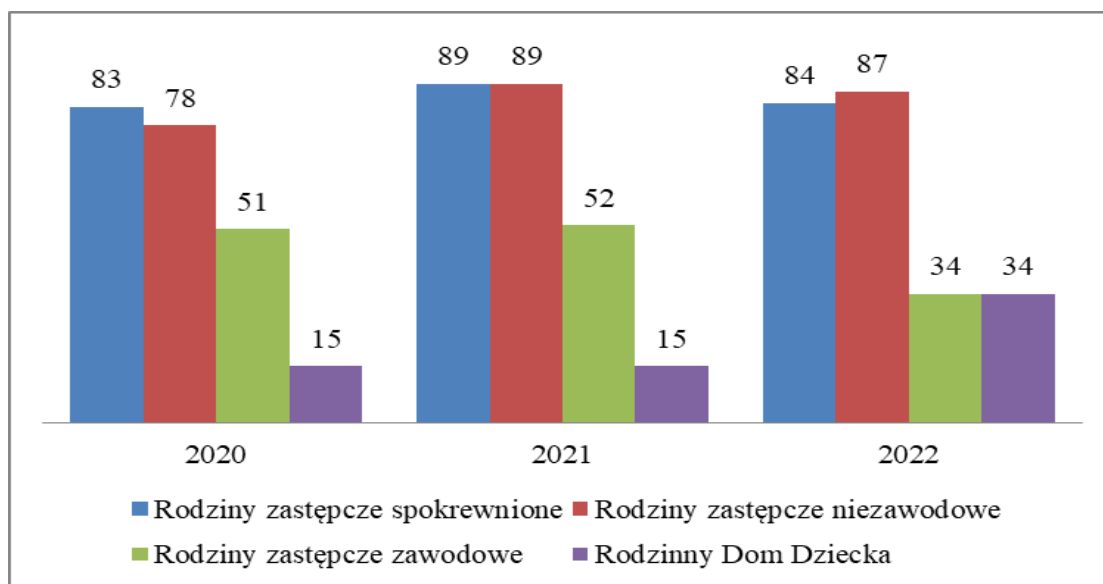
Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	80	30	15	20	13	0	15
Orzesze	63	15	32	16	0	0	0
Mikołów	70	36	29	5	0	0	0
Wiry	22	7	8	7	0	0	0
Ornontowice	6	1	5	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	4	0	0	4	0	0	0
Razem	245	89	89	52	13	0	15

Tabela 4.6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2022r. - 239

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	72	31	12	14	9	0	15
Orzesze	56	13	34	9	0	0	0
Mikołów	68	32	28	0	0	0	8
Wiry	32	7	7	7	0	0	11
Ornontowice	7	1	6	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	4	0	0	4	0	0	0
Razem	239	84	87	34	9	0	34

Wykres 4.2. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Wykres 4.3. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2020 – 2022
(z podziałem na rodzaj rodzin)

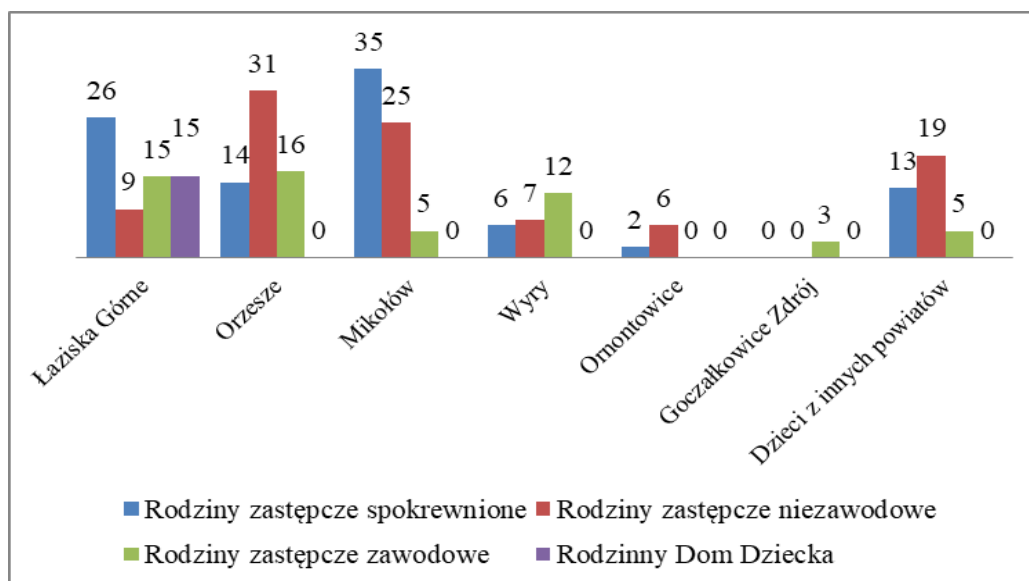

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka zmieniała się w poszczególnych latach tj. w 2020r. wynosiła 227 dzieci, w 2021r. – 245 dzieci, w 2022r. – 239 dzieci. Największą liczbę dzieci stanowią dzieci przebywające w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie gmin: Łaziska Górne, Mikołów, Orzesze.

Tabela 4.7. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu w 2020r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	65	26	9	15	10	0	15
Orzesze	61	14	31	16	0	0	0
Mikołów	65	35	25	5	0	0	0
Wyry	25	6	7	12	4	0	0
Ornontowice	8	2	6	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	3	0	0	3	0	0	0
Razem	227	83	78	51	14	0	15
W tym dzieci z innych powiatów	37	13	19	5	0	0	0

Wykres 4.4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2020r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

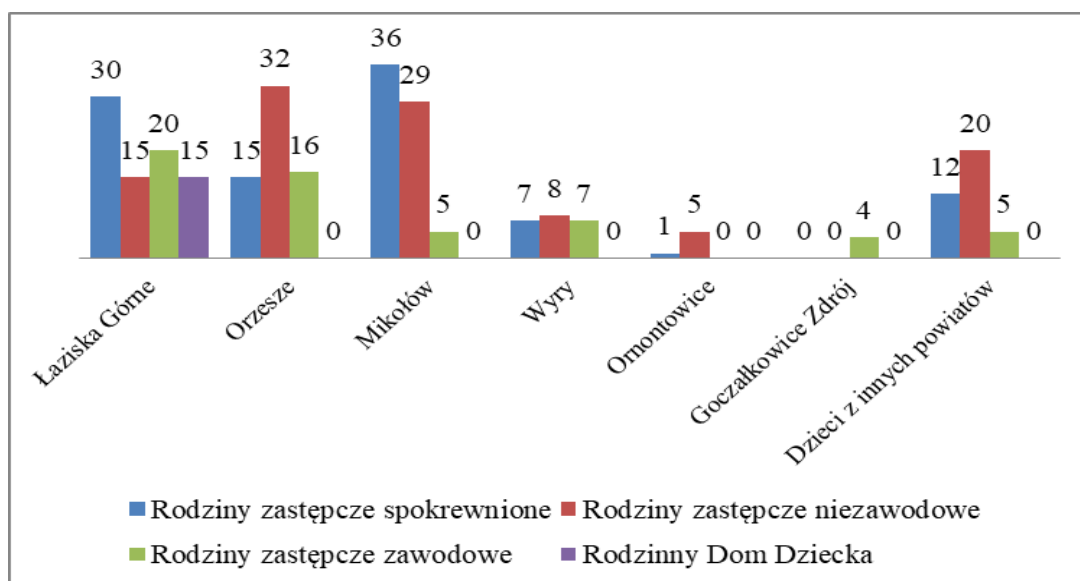

W 2020r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu mikołowskiego przebywało łącznie 227 dzieci, w tym 37 dzieci pochodziło z innych powiatów. W przypadku dzieci z innych powiatów zawierane są porozumienia dotyczące przyjęcia dziecka i ponoszenia wydatków na jego utrzymanie. Najwięcej dzieci z terenów innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Tabela 4.8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2021r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	80	30	15	20	13	0	15
Orzesze	63	15	32	16	0	0	0
Mikołów	70	36	29	5	0	0	0
Wry	22	7	8	7	0	0	0
Ornontowice	6	1	5	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	4	0	0	4	0	0	0
Razem	245	89	89	52	13	0	15
W tym dzieci z innych powiatów	37	12	20	5	0	0	0

Wykres 4.5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2021r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

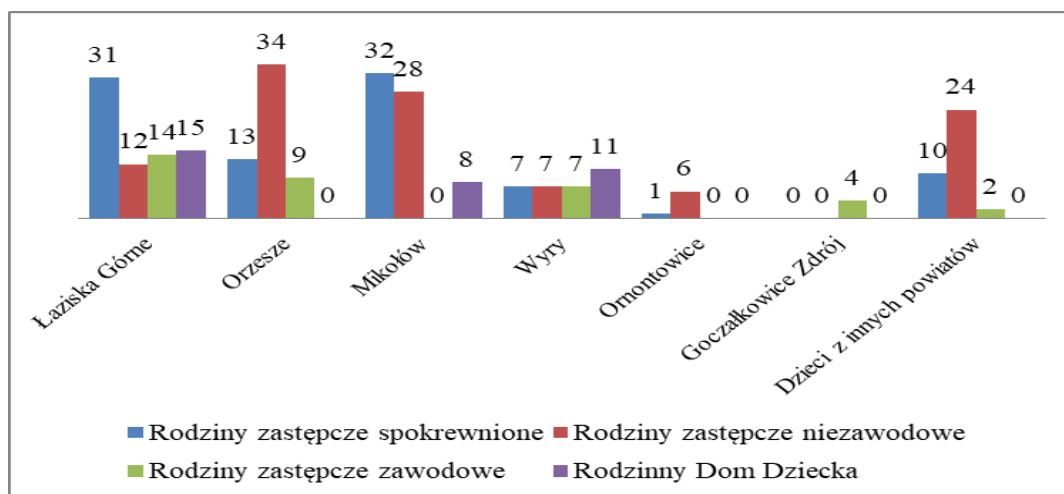

W 2021r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu mikołowskiego przebywało łącznie 245 dzieci, w tym 37 dzieci pochodziło z innych powiatów. W przypadku dzieci z innych powiatów zawierane są porozumienia z tymi powiatami dotyczące przyjęcia dziecka i ponoszenia wydatków na ich utrzymanie. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.

Tabela 4.9. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2022r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

Gmina pochodzenia	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Łaziska Górne	72	31	12	14	9	0	15
Orzesze	56	13	34	9	0	0	0
Mikołów	68	32	28	0	0	0	8
Wry	32	7	7	7	0	0	11
Ornontowice	7	1	6	0	0	0	0
Goczałkowice - Zdrój	4	0	0	4	0	0	0
Razem	239	84	87	34	9	0	34
W tym z innych powiatów	36	10	24	2	0	0	0

Wykres 4.6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2022r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)

W 2022r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu mikołowskiego przebywało łącznie 239 dzieci, w tym 36 dzieci pochodziło z innych powiatów. W przypadku dzieci z innych powiatów zawierane są porozumienia z tymi powiatami dotyczące przyjęcia dziecka i ponoszenia wydatków na ich utrzymanie. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych niezawodowych i spokrewnionych.

Wskazując, że w rodzinach zastępczych na terenie powiatu mikołowskiego przebywają dzieci z terenów innych powiatów, należy zaznaczyć także, że w razie konieczności, dzieci z terenu powiatu mikołowskiego również są umieszczane poza nim. Najczęściej jest tak w sytuacjach zabezpieczania dzieci przez członków rodziny, jednakże miejsca poza terenem poszukuje się dla wszystkich dzieci, wobec których zostało wydane postanowienie sądowe o umieszczeniu w pieczy zastępczej, a których nie można umieścić w rodzinach zastępczych czy placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie naszego powiatu (brak miejsc).

Tabela 4.10. Liczba dzieci z powiatu mikołowskiego w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów w latach 2020 - 2022

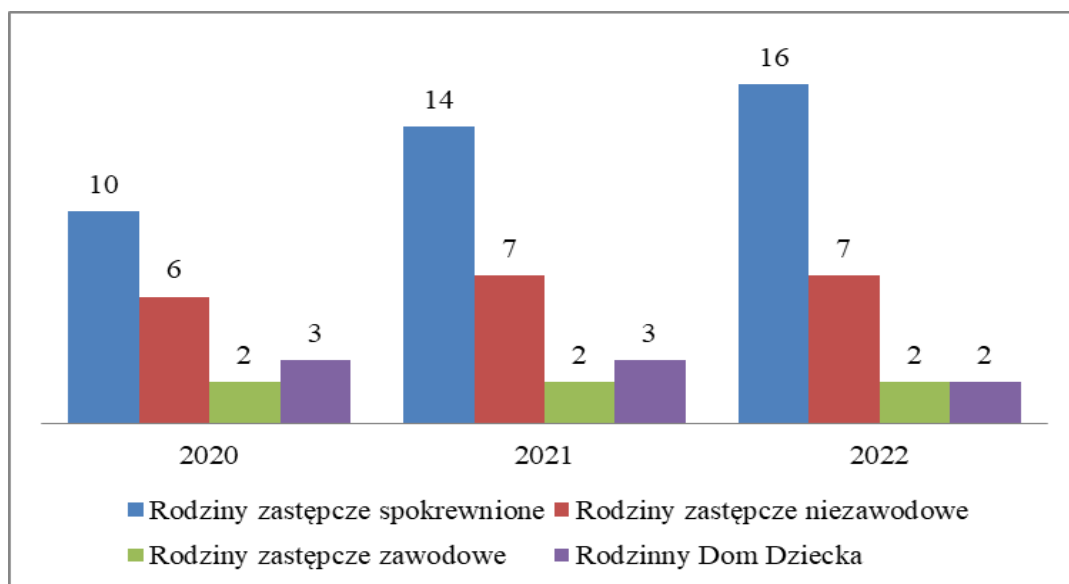
Rok	Ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinny Dom Dziecka
				Ogółem	W tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	W tym pełniące funkcję specjalistyczną	
2020 ¹	21	10	6	2	0	0	3
2021 ²	26	14	7	2	0	0	3
2022 ³	27	16	7	2	0	0	2

¹ Gliwice, Nowy Sącz, Katowice, Tychy, Wodzisław, Żory, Pszczyna, Sosnowiec, Kędzierzyn – Koźle, Kluczbork, Oświęcim, Bochnia, Ruda Śląska

² Gliwice, Nowy Sącz, Katowice, Tychy, Wodzisław, Żory, Pszczyna, Sosnowiec, Kędzierzyn – Koźle, Kluczbork, Oświęcim, Bochnia, Czerwionka – Leszczyny

³ Gliwice, Nowy Sącz, Katowice, Tychy, Wodzisław, Żory, Pszczyna, Sosnowiec, Kędzierzyn – Koźle, Kluczbork, Oświęcim, Bochnia, Czerwionka – Leszczyny, Mysłowice, Racibórz, Prudnik

Wykres 4.7. Liczba dzieci z powiatu mikołowskiego w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów w latach 2020 - 2022

W 2020r. poza powiatem mikołowskim przebywało 21 dzieci, najwięcej dzieci przebywało w rodzinach spokrewnionych. Podobnie jak w przypadku dzieci z innych powiatów przebywających na terenie powiatu mikołowskiego, w przypadku dzieci z powiatu mikołowskiego przebywających na terenie innych powiatów zawierane są porozumienia dotyczące przyjęcia dziecka i ponoszenia wydatków na ich utrzymanie (wydatki ponosi powiat mikołowski).

W 2021r. poza powiatem mikołowskim przebywało 26 dzieci, najwięcej dzieci przebywało w rodzinach spokrewnionych.

W 2022r. poza powiatem mikołowskim przebywało 27 dzieci, najwięcej dzieci przebywało w rodzinach spokrewnionych.

Tabela 4.11. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2020r. - 28 dzieci

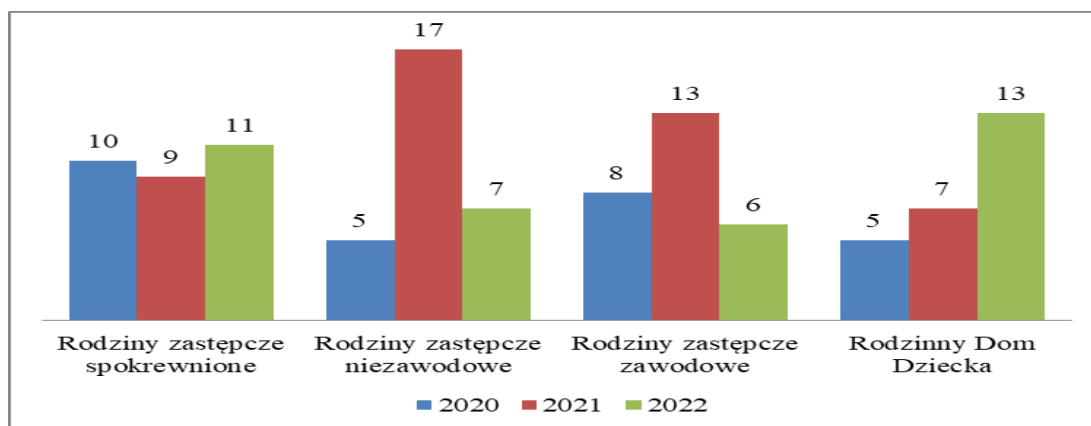
Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	Rodzinny Dom Dziecka
Liczba dzieci do 18 r. ż. umieszczonych w pieczy zastępczej z tego:	10	5	8	1	0	5
Z rodziny naturalnej	9	5	4	1	0	4
Z rodzinnej pieczy zastępczej	1	0	4	0	0	1
Z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0	0	0

Tabela 4.12. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2021r. - **46 dzieci**

Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	Rodzinny Dom Dziecka
Liczba dzieci do 18 r. ż. umieszczonych w pieczy zastępczej z tego:	9	17	13	8	0	7
Z rodziny naturalnej	9	11	11	8	0	6
Z rodzinnej pieczy zastępczej	0	6	2	0	0	1
Z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0	0	0

Tabela 4.13. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2022r. - **37 dzieci**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci do 18 r. ż. umieszczonych w pieczy zastępczej z tego:	10	7	6	4	0	13
Z rodziny naturalnej	9	6	6	4	0	12
Z rodzinnej pieczy zastępczej	1	0	0	0	0	1
Z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	1	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0	0	0

Wykres 4.8. Napływ dzieci do 18 r. życia do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022 (z podziałem na rodzaj rodzin)

Poniższe tabele przedstawiają liczbę dzieci, które w latach 2020 - 2022 opuściły rodzinną pieczę zastępczą.

Tabela 4.14. Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2020r. - **22 dzieci**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci do 18 roku życia, które:	2	2	11	9	0	7
Powróciły do rodziny naturalnej	0	2	1	0	0	0
Zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	1	0	4	4	0	1
Zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	4	4	0	0
Zostały przysposobione	0	0	1	0	0	6
Inne	1	0	1	1	0	0

Inne:

- przeprowadzka rodziny zastępczej wraz z dzieckiem na teren innego powiatu - 1
- umieszczenie w domu pomocy społecznej - 1

Tabela 4.15. Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2021r. - **26 dzieci**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci do 18 roku życia, które:	7	4	13	8	0	2
Powróciły do rodziny naturalnej	2	3	1	1	0	1
Zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	3	0	6	6	0	0
Zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	3	0	0	0
Zostały przysposobione	0	1	3	1	0	0
Inne	2	0	0	0	0	1

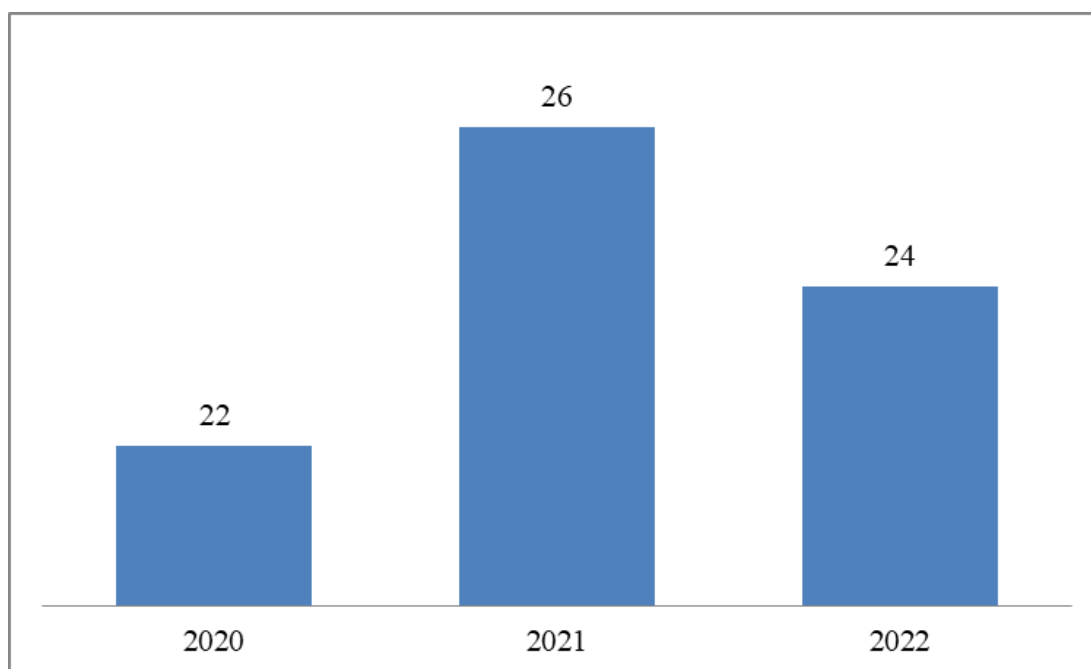
Inne:

- rodzina wyprowadziła się na teren innego powiatu - 2
- umieszczenie w zakładzie leczniczo-opiekuńczym – 1

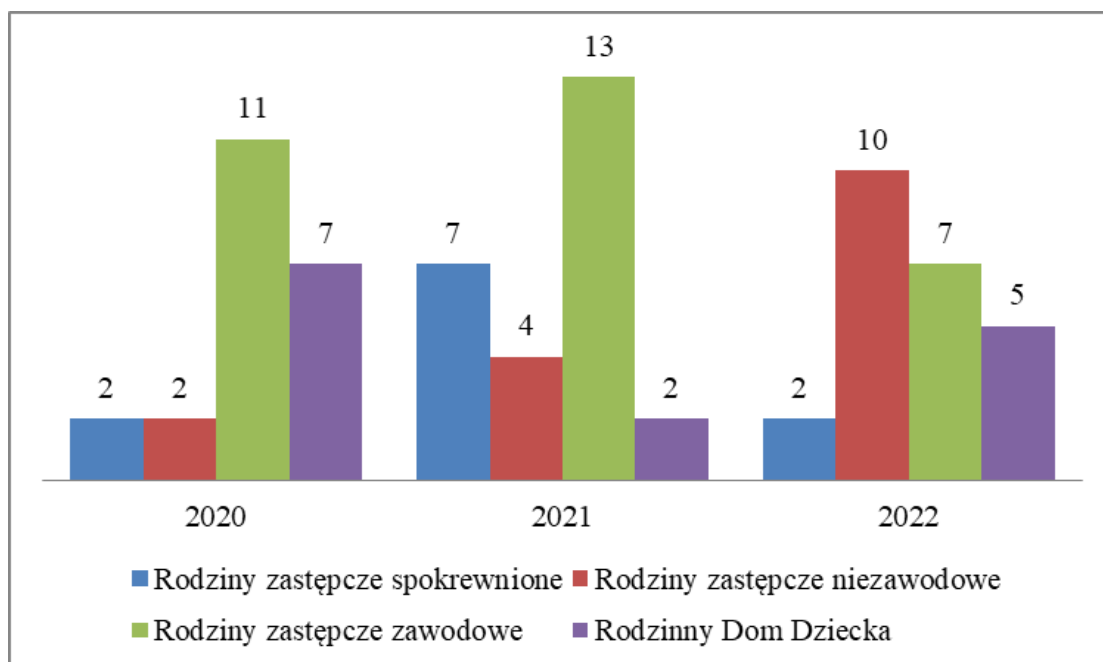
Tabela 4.16. Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2022r. - **24 dzieci**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci do 18 roku życia, które:	2	10	7	5	0	5
Powróciły do rodziny naturalnej	2	4	2	2	0	2
Zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	0	3	0	0	0	1
Zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	2	2	0	0
Zostały przysposobione	0	3	3	1	0	2
Inne	0	0	0	0	0	0

Wykres 4.9. Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w latach 2020 – 2022

Wykres 4.10. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w latach 2020 – 2022 (z podziałem na typy rodzin)

Liczba dzieci opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej wynosiła:

- w 2020r. - 22 dzieci, w tym do rodziny naturalnej powróciło 3 dzieci, 7 dzieci zostało przysposobionych,
- w 2021r. - 26 dzieci, w tym do rodziny naturalnej powróciło 7 dzieci, 4 dzieci zostało przysposobionych,
- w 2022r. - 24 dzieci, w tym do rodziny naturalnej powróciło 10 dzieci, 8 dzieci zostało przysposobionych.

Analizując napływ i odpływ dzieci z rodzinnych form pieczy zastępczej można zauważyć, że liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka znacznie przewyższa liczbę dzieci opuszczających pieczę. Podsumowując dane w latach 2020 – 2022 widzimy, że w rodzinnych formach pieczy zastępczej umieszczonych zostało łącznie 111 dzieci, a opuściło pieczę zastępczą 72 małoletnich wychowanków. Niewielki odsetek dzieci powróciło do rodzin naturalnych. Zaznaczyć należy, że dzieci pozostające na dłużej lub trwale w rodzinnych formach pieczy zastępczej powodują zmniejszanie możliwości umieszczania w nich kolejnych potrzebujących opieki i wychowania małoletnich. Pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, a także zapewnienie wsparcia rodzinom już istniejącym zdaje się więc priorytetem w najbliższych latach.

Pobyt dziecka w pieczy zastępczej powinien być czasowy, tzn. do czasu, gdy rodzice naturalni we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej, pcpr, rodziną zastępczą, specjalistami z różnych instytucji, stworzą odpowiednie warunki do powrotu dziecka do domu.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę pełnoletnich wychowanków, którzy w latach 2020 - 2022 opuścili rodzinną pieczę zastępczą.

Tabela 4.17. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2020r. - **9 osób**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci powyżej 18 roku życia, które:	4	4	1	0	0	0
Powróciły do rodziny naturalnej	1	0	0	0	0	0
Założyły własne gospodarstwo domowe	1	0	1	0	0	0
Wyjechały za granicę	0	0	0	0	0	0
Inne	2	4	0	0	0	0

Inne: - nadal mieszka z byłymi rodzicami zastępczymi - 6

Tabela 4.18. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2021r. - **12 osób**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci powyżej 18 roku życia, które:	6	3	3	0	0	0
Powróciły do rodziny naturalnej	0	0	1	0	0	0
Założyły własne gospodarstwo domowe	0	1	2	0	0	0
Wyjechały za granicę	0	0	0	0	0	0
Inne	6	2	0	0	0	0

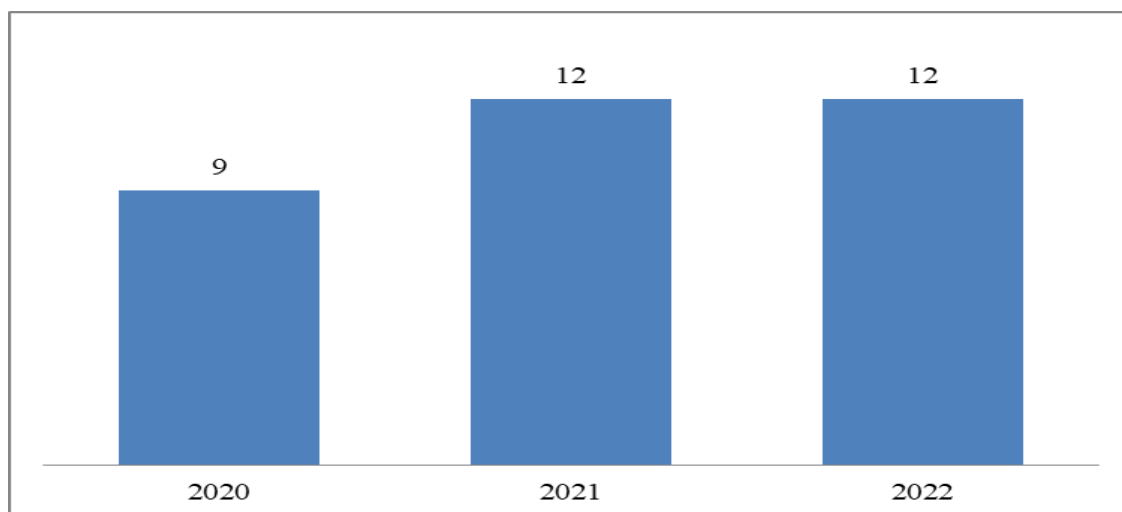
Inne: - nadal mieszka z byłymi rodzicami zastępczymi - 8

Tabela 4.19. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2022r. - **12 osób**

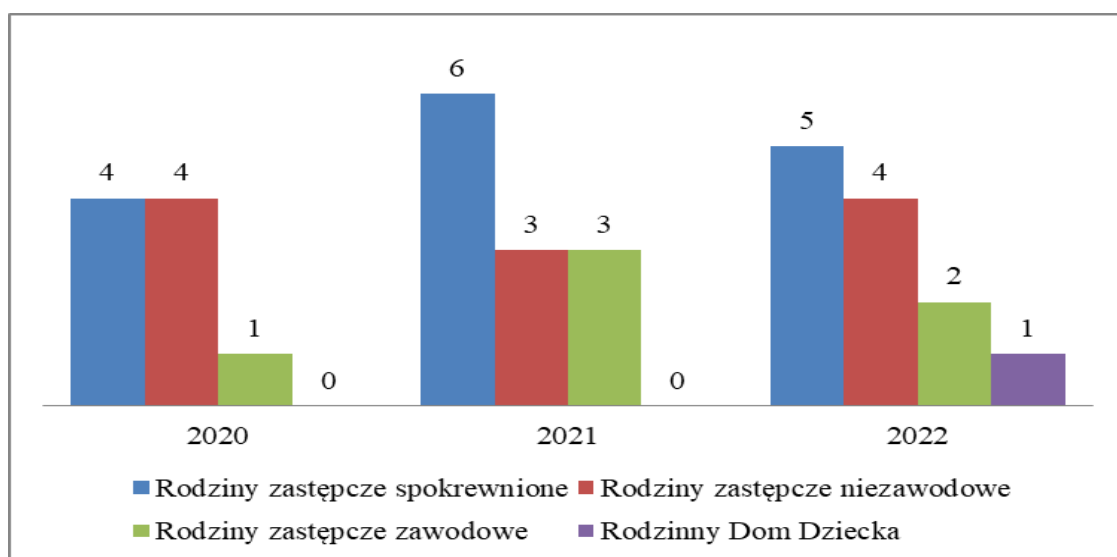
Wyszczególnienie	Liczba dzieci					Rodzinny Dom Dziecka
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniące funkcję specjalistyczną	
Liczba dzieci powyżej 18 roku życia, które:	5	4	2	0	0	1
Powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0	0	0	1
Założyły własne gospodarstwo domowe	1	1	1	0	0	0
Wyjechały za granicę	0	1	0	0	0	0
Inne	4	2	1	0	0	0

Inne: - nadal mieszka z byłymi rodzicami zastępczymi - 7

Wykres 4.11. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022

Wykres 4.12. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022 (z podziałem na typy rodzin)

Zgodnie z art. 37 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnoletni wychowankowie mogą pozostać w pieczy zastępczej do 25 r. życia, pod warunkiem, iż będą uczyć się w szkole, na uczelni, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego, na kursach (jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia) lub legitymują się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Liczba pełnoletnich osób opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej wynosiła:

- w 2020r. - 9 wychowanków, w tym do rodziny naturalnej powrócił 1 wychowanek, 2 założyło własne gospodarstwo,
- w 2021r. - 12 wychowanków, w tym do rodziny naturalnej powrócił 1 wychowanek, 3 założyło własne gospodarstwo,
- w 2022r. - 15 wychowanków, w tym do rodziny naturalnej powrócił 1 wychowanek, 3 założyło własne gospodarstwo.

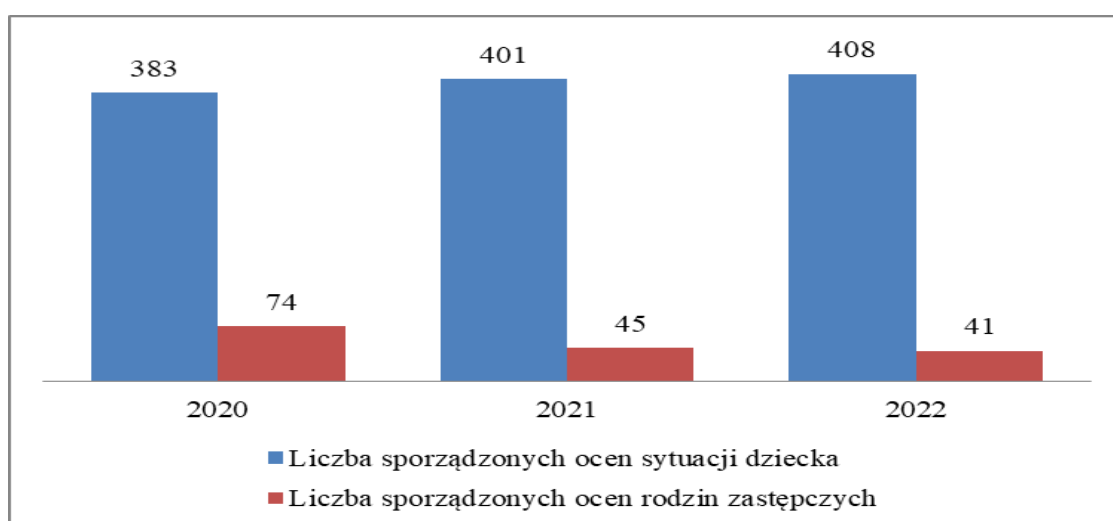
Zgodnie z art. 128 - 131 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia sytuację dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Ocena sporządzana jest: w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W latach 2020 - 2022 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie dokonało łącznie 1192 ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz w rodzinnych domach dziecka.

Zgodnie z art. 132 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny dokonuje nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena dokonywana jest po upływie roku od sporządzenia pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata. W latach 2020 - 2022 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie dokonało łącznie 160 ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Tabela 4.20. Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka oraz ocen rodziny zastępczej w latach 2020 - 2022

	2020	2021	2022
Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka	383	401	408
Liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych	74	45	41
Liczba zwołanych zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka	284	265	300

Wykres 4.13. Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka oraz ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w latach 2020 – 2022

Przed sporządzeniem oceny sytuacji dziecka, każdorazowo jego sytuacja jest omawiana podczas posiedzenia zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka. W przypadku rodzeństwa sytuacja ta jest omawiana dla wszystkich dzieci łącznie.

4.2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podaje następujące formy pieczy instytucjonalnej:

1. placówki opiekuńczo - wychowawcze:
 - a) typu socjalizacyjnego,
 - b) typu interwencyjnego,
 - c) typu rodzinnego,
 - d) typu specjalistyczno – terapeutycznego,
2. regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne (prowadzone przez samorząd wojewódzki),
3. interwencyjne ośrodki preadopcyjne (prowadzone przez samorząd wojewódzki).

Ustawa wprowadza przepisy zmieniające minimalny wiek dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo - wychowawczych. W placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno - terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie, gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa oraz gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec dziecka. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców. Placówki opiekuńczo - wychowawcze pozostaną więc jako jedno z możliwych miejsc umieszczenia dzieci starszych (dla których nie zostanie znalezione miejsce w rodzinnej pieczy zastępczej). Rodzaj placówki może być dostosowany do sytuacji i specyficznych potrzeb dziecka, a praca na rzecz jego wszechstronnego rozwoju może być zintensyfikowana dzięki obecności na miejscu specjalistycznej, wyszkolonej kadry.

Na terenie powiatu mikołowskiego do września 2020r. funkcjonowała 1 placówka opiekuńczo - wychowawcza w ramach trzech mieszkań rodzinkowych, tj.:

- Mieszkanie rodzinkowe w Orzeszu, ul. Św. Wawrzyńca 87
- Mieszkanie rodzinkowe w Mikołowie, Osiedle Przy Plantach 16/1
- Mieszkanie rodzinkowe w Łaziskach Górnych, ul. Leśna 12.

30 września 2020r. Wojewoda Śląski wydał decyzję zezwalającą na prowadzenie przez Powiat Mikołowski 3 placówek opiekuńczo – wychowawczych, tj.:

1. Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej „Dom Dziecka im. Henryka Dąbrowskiego” w Orzeszu, ul. Św. Wawrzyńca 87 A (przeznaczona dla 11 dzieci),
2. Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej „Dom Dziecka Łaziska” w Łaziskach Górnych, ul. Leśna 12 (przeznaczona dla 12 dzieci),
3. Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej „Dom Dziecka Mikołów” w Mikołowie, Osiedle Przy Plantach 16/1 (przeznaczona dla 7 dzieci).

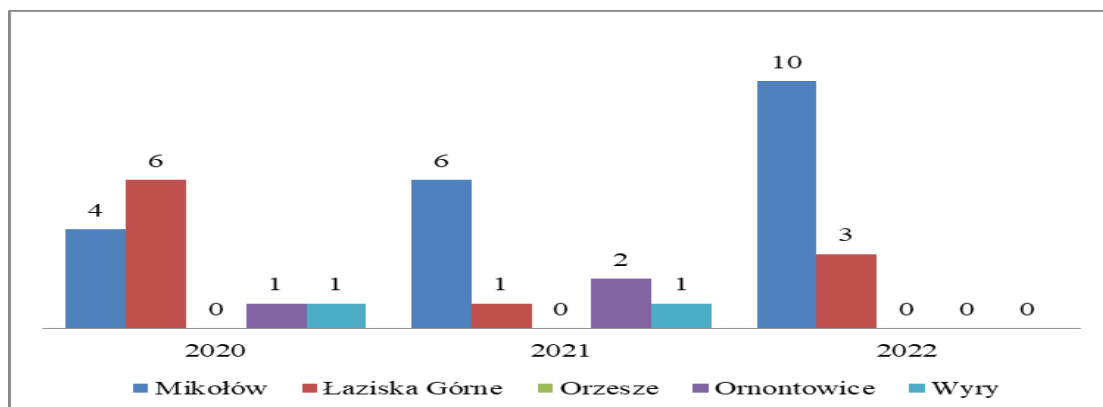
Tabela 4.21. Liczba dzieci (z podziałem na gminy) umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (na terenie powiatu oraz poza powiatem) w latach 2020 - 2022

Gmina pochodzenia	Dzieci umieszczone w Domu Dziecka w Orzeszu			Dzieci umieszczone poza powiatem mikołowskim		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Mikołów	4	6	10	0	0	0
Łaziska Górne	6	1	3	0	1	0
Orzesze	0	0	0	0	0	0
Ornontowice	1	2	0	0	0	0
Wiry	1	1	0	0	0	0
Z innego powiatu	1	0	1	0	0	0
Razem	13	10	14	0	1	0

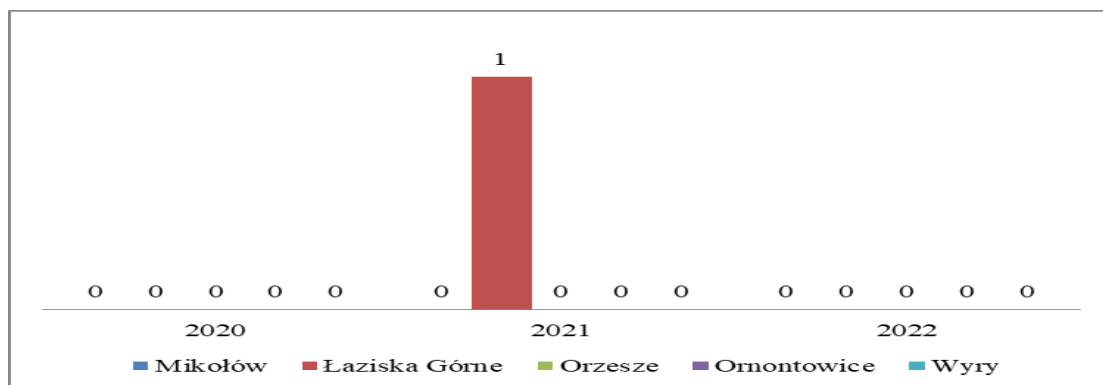
Z innego powiatu: Puck - 1 osoba, Nowy Sącz - 1 osoba

Poza powiatem mikołowskim: Olkusz - 1 osoba

Wykres 4.14. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Wykres 4.15. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza powiatem mikołowskim w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

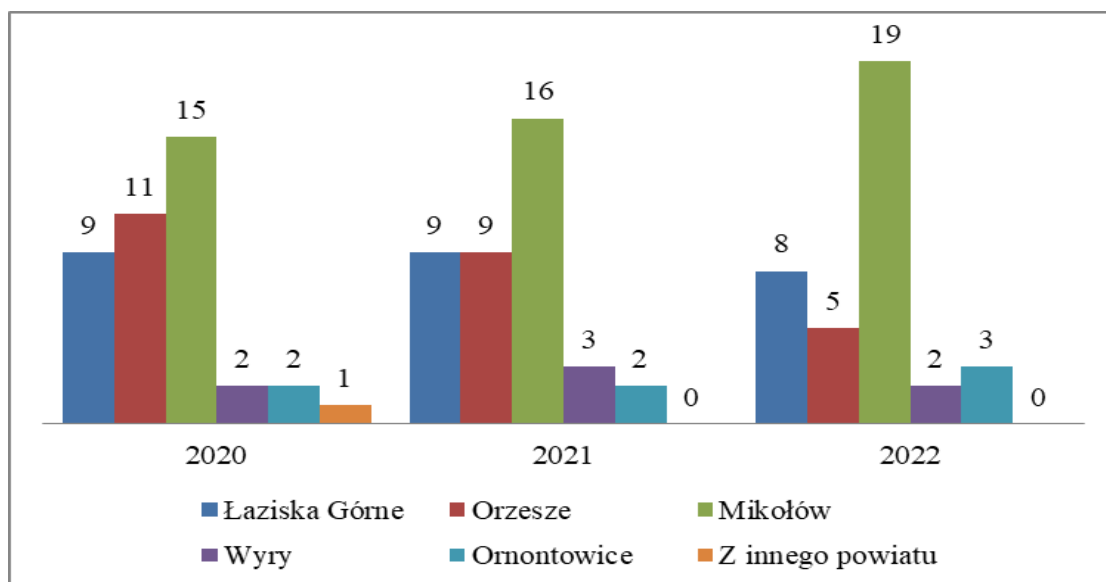

Analiza skierowań dzieci do placówek opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022, wskazuje, iż liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu mikołowskiego utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast ma tendencję spadkową odnośnie dzieci umieszczanych w placówkach poza powiatem mikołowskim, w stosunku do lat poprzedzających oceniany okres.

Tabela 4.22. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Gmina pochodzenia	Liczba dzieci		
	2020	2021	2022
Łaziska Górne	9	9	8
Orzesze	11	9	5
Mikołów	15	16	19
Wry	2	3	2
Ornontowice	2	2	3
z innego powiatu	1	0	0
Razem	40	39	37

Wykres 4.16. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Dane liczbowe wskazują na nieznacznie spadkową tendencję w liczbie dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela 4.23. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022 umieszczonych równocześnie w innych placówkach (MOS, MOW, Zakład Poprawczy, Schronisko dla Nieletnich, Ośrodek Psychiatrii Sądowej, itp.)

Gmina pochodzenia	Liczba dzieci		
	2020	2021	2022
Łaziska Górne	2	1	1
Orzesze	1	0	1
Mikołów	5	3	4
Wry	0	0	0
Ornontowice	0	0	0
Z innego powiatu	0	0	0
Razem	8	4	6

Wykres 4.17. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022 umieszczonych równocześnie w innych placówkach (MOS, MOW, Zakład Poprawczy, Schronisko dla Nieletnich, Ośrodek Psychiatrii Sądowej, itp.)

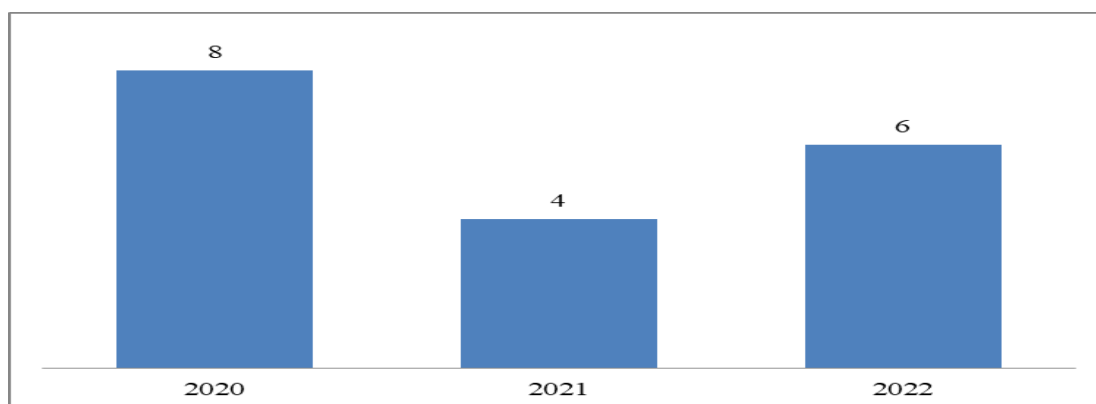
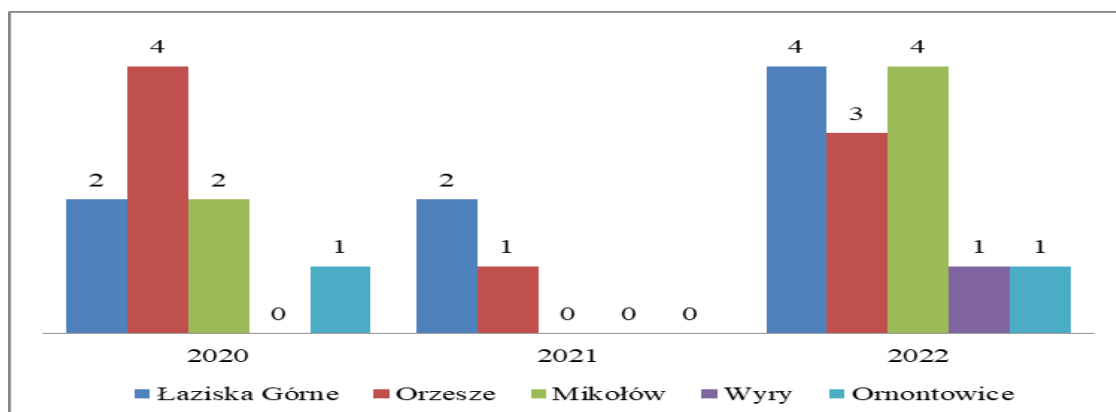

Tabela 4.24. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i powróciły do rodziny biologicznej w latach 2020 - 2022 lub trafiły do adopcji (z podziałem na gminy)

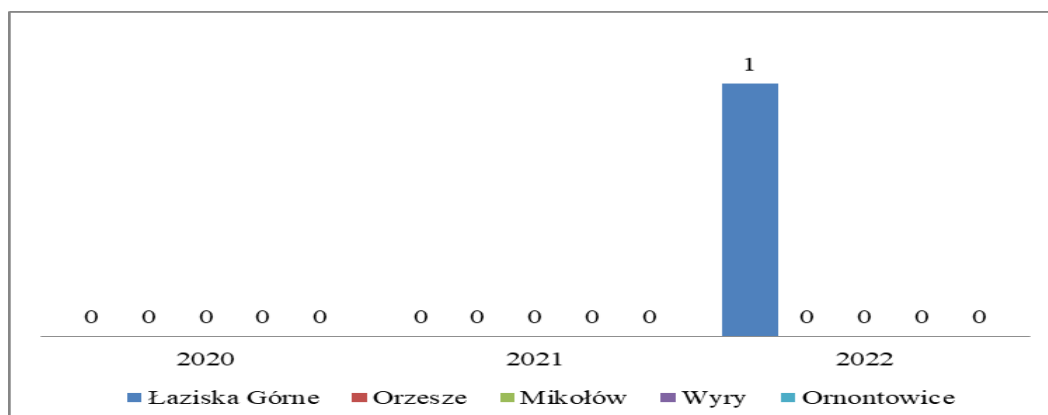
Gmina	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej			Liczba dzieci, które zostały przysposobione		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Łaziska Górne	2	2	4	0	0	1
Orzesze	4	1	3	0	0	0
Mikołów	2	0	4	0	0	0
Wiry	0	0	1	0	0	0
Ornontowice	1	0	1	0	0	0
Razem	9	3	13	0	0	1

Wykres 4.18. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i powróciły do rodziny biologicznej w latach 2020 - 2022 lub trafiły do adopcji (z podziałem na gminy)

Powyższa tabela wskazuje, iż liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, które wracają do rodziców biologicznych jest zmienna. Najwięcej dzieci powróciło do domu rodzinnego w 2022r. Dzieci w placówkach najczęściej pozostają do pełnoletności lub do czasu ukończenia nauki.

Wykres 4.19. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i zostały przysposobione w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Adopcje dzieci odbywają się sporadycznie, co jest spowodowane faktem, iż do placówki trafiają głównie dzieci powyżej 10 roku życia, sporadycznie młodsze, najczęściej ze starszym rodzeństwem. Umieszczane są również rodzeństwa z niepełnosprawnościami czy różnymi dysfunkcjami, dla których brakuje rodzin gotowych do przysposobienia.

4.3. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej (formy wsparcia)

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

1. przyznaje się pomoc na:
 - a) kontynuowanie nauki,
 - b) usamodzielnienie,
 - c) zagospodarowanie,
2. udziela się pomocy w uzyskaniu:
 - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - b) zatrudnienia,
3. zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, który jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem procesu usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, a następnie zatwierdzany przez dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Opiekuna usamodzielnienia wskazuje osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności.

Usamodzielniani wychowankowie wraz z opiekunami usamodzielnienia opracowują indywidualne programy usamodzielnienia. W programach tych określają w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Wychowankowie podejmują również zobowiązania do realizacji ustalonych planów/zadań, które mogą ulegać modyfikacji w związku ze zmianami sytuacji wychowanków.

W realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia są wspierani przez rodziców zastępczych, pracowników placówek, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracowników socjalnych.

Tabela 4.25. Liczba pełnoletnich wychowanków, którzy byli w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 - 2022 (z podziałem na formy przyznawanej pomocy)

Formy pomocy przyznawane osobom usamodzielnianym	Liczba osób		
	2020	2021	2022
Pomoc na kontynuowanie nauki - rodziny zastępcze	27	24	19
Pomoc na kontynuowanie nauki - placówka	15	16	16
Pomoc na usamodzielnienie - rodziny zastępcze	8	5	4
Pomoc na usamodzielnienie - placówka	4	5	7
Pomoc na zagospodarowanie - rodziny zastępcze	5	5	3
Pomoc na zagospodarowanie - placówka	3	5	3
Pomoc specjalistyczna (prawna, psychologiczna)	0	0	0

Tabela 4.26. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Rok	Mikołów	Łaziska Górne	Orzesze	Ornontowice	Wiry	Inny powiat	Łącznie
2020	14	6	2	1	3	11	37
2021	16	7	3	0	5	13	44
2022	15	8	5	0	4	13	45
Ogółem	45	21	10	1	12	37	126

Wykres 4.20. Usamodzielniani wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy)

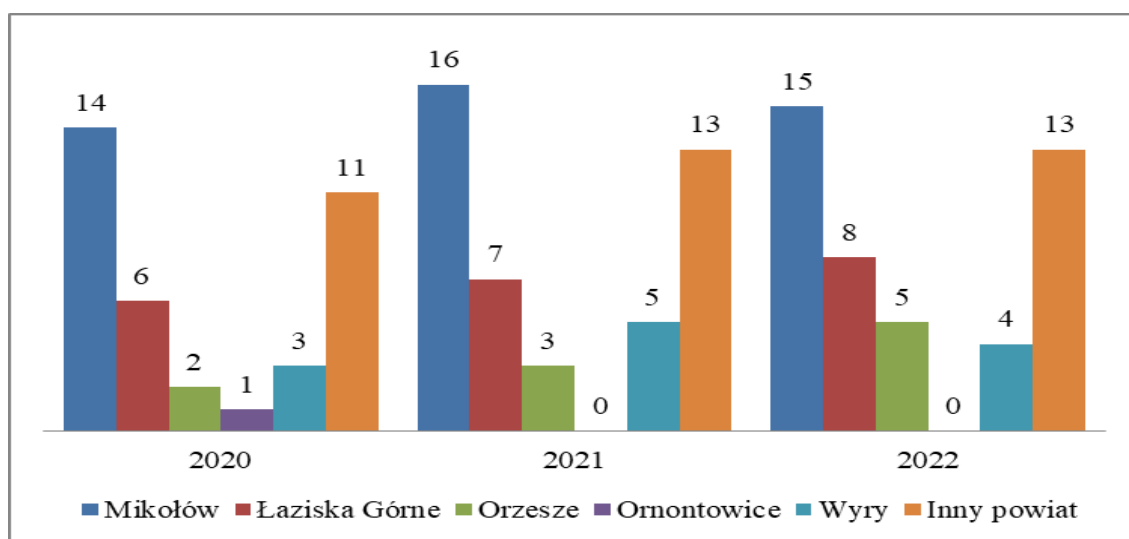

Tabela 4.27. Liczba pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

Rok	Mikołów	Łaziska Górne	Orzesze	Ornontowice	Wyry	Inny powiat	Łącznie
2020	0	2	0	0	0	0	2
2021	0	1	0	0	1	0	2
2022	0	0	1	0	0	0	1
Ogółem	0	3	1	0	1	0	5

Wykres 4.21. Usamodzielniani wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy)

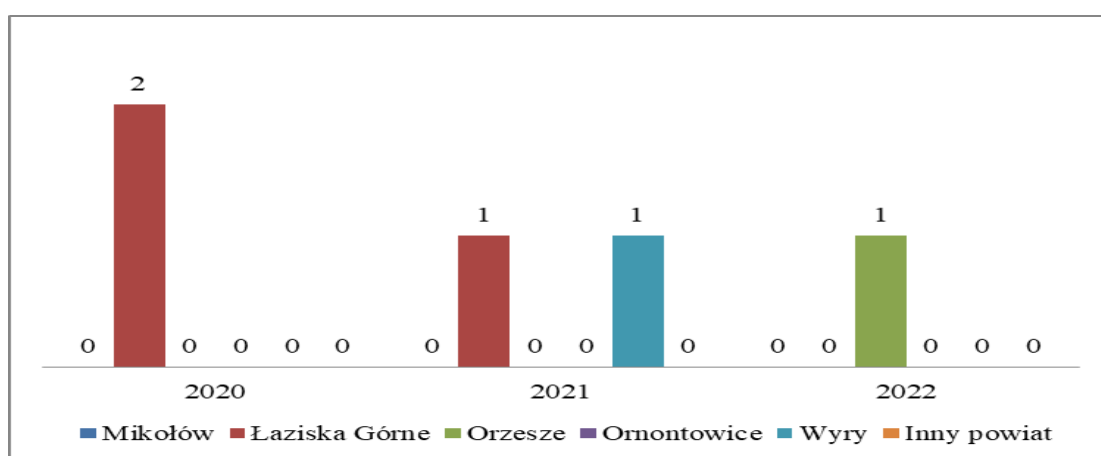

Tabela 4.28. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (wydatki finansowe)

Osoby usamodzielniane	2020	2021	2022
Pomoc na kontynuowanie nauki - rodziny zastępcze	136 030,39	111 366,86	87 365,00
Pomoc na kontynuowanie nauki - placówka	60 541,61	69 365,73	86 601,38
Pomoc na usamodzielnienie - rodziny zastępcze	30 306,00	28 796,00	20 061,00
Pomoc na usamodzielnienie - placówka	15 020,00	17 805,00	38 257,00
Pomoc na zagospodarowanie - rodziny zastępcze	7885,00	8239,00	5259,00
Pomoc na zagospodarowanie - placówka	4731,00	8357,00	7040,00
Świadczenia ogółem	254 514,00	243 929,59	244 583,38

4.4. Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinny dom dziecka

W celu rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 promowano rodzicielstwo zastępcze. Zgłaszający się kandydaci byli wstępnie oceniani pod kątem spełniania wymogów ustawowych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Po uzyskaniu pozytywnej oceny, byli kierowani na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W latach 2020 - 2022 szkolenie rodzin zastępczych prowadził Ośrodek Adopcyjny i Pieczy Zastępczej „Szansa” w Bytomiu (w ramach środków pozyskanych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach) oraz Śląski Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Bytomiu.

W **2020r.** przeszkolono 5 rodzin (kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, w tym jedna rodzina ukończyła szkolenie uzupełniające na rodzinę zawodową). Wszystkie rodziny ukończyły szkolenie, otrzymały świadectwo ukończenia szkolenia oraz zaświadczenia kwalifikacyjne.

Planowane szkolenia dla rodzin zastępczych spokrewnionych nie odbyły się z powodu pandemii Covid - 19.

W **2021r.** przeszkolono 8 rodzin (kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej). Wszystkie rodziny ukończyły szkolenie, otrzymały świadectwo ukończenia szkolenia. Jednocześnie przeszkolono 12 już istniejących rodzin zastępczych spokrewnionych.

W **2022r.** skierowano na szkolenie 5 rodzin (kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej). 4 rodziny ukończyły szkolenie, otrzymały świadectwo ukończenia szkolenia oraz zaświadczenia kwalifikacyjne. 1 rodzina nie ukończyła szkolenia z powodów rodzinnych. Przerwane szkolenie ukończyła w 2023r.

4.5. Pomoc specjalistyczna oferowana rodzinom i wychowankom

W **2020r.** rodziny były objęte poradnictwem i wsparciem:

1. psychologa - 3 razy w tygodniu, po 4 godziny zegarowe (spotkania indywidualne dzieci z rodzin zastępczych, rodzice zastępczy, kontakty dzieci z rodzicami biologicznymi oraz konsultacje dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej) - spotkania odbywały się z zachowaniem wszelkich środków ostrożności ze względu na pandemię Covid-19),
2. psychologa zatrudnionego do realizacji zadań Punktu Interwencji Kryzysowej, który prowadzi poradnictwo również dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
3. pedagoga, terapeuty (2 osoby) – w zależności od potrzeb dzieci i rodziny, spotkania indywidualne prowadzone były w siedzibie PCPR,
4. radcy prawnego (porady prawne) - rodziny zastępcze oraz biologiczne w miarę własnych potrzeb, korzystały z porad i konsultacji radcy prawnego (dostępnego 1 raz w tygodniu),
5. w postaci grupy wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych (chętne rodziny zastępcze spotykały się 1 raz w miesiącu po 2 godziny, prowadzone były przez psychologa) - ze względu na pandemię Covid-19 odbyły się tylko 2 spotkania (w styczniu i lutym 2020r.),
6. zapewniono dzieciom umieszczanym w rodzinnej pieczy zastępczej (nie zdiagnozowanym przez PPP) diagnozę rozwoju psychofizycznego, która była pomocna w podejmowaniu przez rodziny zastępcze stosownych działań,
7. pracownicy Działu Pieczy Zastępczej wskazywali rodzinom zastępczym inne możliwości korzystania ze wsparcia specjalistycznego poza PCPR-em (podając adresy placówek, osób udzielających wsparcia).

W **2021r.** rodziny były objęte poradnictwem i wsparciem:

1. psychologa - 3 razy w tygodniu, po 4 godziny zegarowe (spotkania indywidualne dzieci z rodzin zastępczych, rodzice zastępczy, kontakty dzieci z rodzicami biologicznymi oraz konsultacje dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej),
2. pedagoga, terapeuty - 1 raz w tygodniu, po 4 godziny zegarowe, spotkania indywidualne prowadzone są w siedzibie PCPR jak i w domu rodziny zastępczej,
3. radcy prawnego (pomoc prawna) - rodziny zastępcze oraz biologiczne w miarę własnych potrzeb, korzystały z porad i konsultacji radcy prawnego (1 raz w tygodniu),
4. w formie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Zorganizowano 1 grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych (rodziny zastępcze spotykały się 1 raz w miesiącu po 2 godziny, prowadzone były przez psychologa),
5. zapewniono dzieciom umieszczanym w rodzinnej pieczy zastępczej (nie zdiagnozowanym przez PPP) diagnozę rozwoju psychofizycznego, która była pomocna w podejmowaniu przez rodziny zastępcze stosownych działań,
6. pracownicy Działu Pieczy Zastępczej wskazują rodzinom zastępczym inne możliwości korzystania ze wsparcia specjalistycznego poza PCPR-em (podają adresy placówek, osób udzielających wsparcia).

W **2022r.** rodziny były objęte poradnictwem i wsparciem:

1. psychologa - 3 razy w tygodniu, po 4 godziny zegarowe (spotkania indywidualne dzieci z rodzin zastępczych, rodzice zastępczy, kontakty dzieci z rodzicami biologicznymi oraz konsultacje dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej),
2. pedagoga, terapeuty - 2 osoby zatrudnione głównie do celów Punktu Interwencji Kryzysowej. (usługi pedagogów dostosowane były do potrzeb rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających, świadczone były w formie spotkań indywidualnych, które odbywały się w siedzibie PCPR),
3. radcy prawnego (poradnictwa prawnego) - rodziny zastępcze oraz biologiczne w miarę własnych potrzeb, korzystały z porad i konsultacji radcy prawnego (1 raz w tygodniu),
4. organizowanej grupy wsparcia dla rodzin zastępczych (zorganizowano 1 grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych, rodziny zastępcze spotykały się 1 raz w miesiącu po 2 godziny, prowadzone były przez psychologa),
5. zapewniono dzieciom umieszczanym w rodzinnej pieczy zastępczej (nie zdiagnozowanym przez PPP) - diagnozę rozwoju psychofizycznego, która była pomocna w podejmowaniu przez rodziny zastępcze stosownych działań,
6. pracownicy Działu Pieczy Zastępczej wskazują rodzinom zastępczym inne możliwości korzystania ze wsparcia specjalistycznego poza PCPR-em (podają adresy placówek, osób udzielających wsparcia).

4.6. Szkolenia rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu w latach 2020 - 2022

W **2020r.** zorganizowano następujące formy szkoleń dla rodzin zastępczych i dzieci:

1. w okresie od sierpnia do listopada 2020r. zorganizowano warsztaty szkoleniowe dla rodzin zastępczych niezawodowych, spokrewnionych pn. „Rodzina zastępcza jako ambasador - czyli jak niemożliwe staje się możliwe”,
2. od października 2019r. do nadal prowadzone są superwizje dla rodzin zastępczych zawodowych (1 raz w miesiącu po 4 godziny zegarowe oraz dwie godziny spotkań indywidualnych), prowadzone przez Akademię Rozwoju „Konektor” w Mikołowie,

3. od lipca 2019r. do listopada 2020r. – 10 dzieci z rodzin zastępczych uczestniczyło w projekcie „Akcja - Aktywizacja” współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w ramach projektu dzieci miały zapewnione wsparcie psychologiczne 2 razy w miesiącu po 1 godzinie zegarowej), w dniach 29-30 sierpnia 2020r. dzieci wraz rodzicami zastępczymi uczestniczyły w dwudniowym wyjeździe integracyjnym w Ośrodku Szkoleniowo - Wypoczynkowym w Szczyrku

W 2021r. zorganizowano następujące formy szkoleń dla rodzin zastępczych i dzieci:

1. rodziny zastępcze zawodowe uczestniczyły w bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach w ramach projektu pn. „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”, szkolenia odbywały się w formie zdalnej (on - line). Tematyka szkoleń dotyczyła kontaktów rodziny zastępczej z rodziną biologiczną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.
2. kontynuowane były superwizje dla rodzin zastępczych zawodowych, rozpoczęto spotkania superwizyjne dla grupy rodzin niezawodowych i spokrewnionych (1 raz w miesiącu po 4 godziny zegarowe), prowadzone przez Akademię Rozwoju „Konektor” w Mikołowie.
3. od września do listopada 2021r zostało zrealizowane „Szkolenia dla rodzin zastępczych spokrewnionych”, przeprowadzone przez trenerów Śląskiego Oddziału Terenowego Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Bytomiu, wytypowano do udziału 14 rodzin zastępczych, warsztaty ukończyło 13 rodzin.

W 2022r. zorganizowano następujące formy szkoleń dla rodzin zastępczych i dzieci:

1. dzieci z rodzin zastępczych (mające kryzysy tożsamościowe) miały zapewniony udział w spotkaniach tzw. „Grupy Rozwojowej” - 5 spotkań po 4 godziny zegarowe (celem spotkań było wzmocnienie i wyposażenie dzieci w umiejętność stawiania sobie celów, odkrycia potencjału, budowania mocnych stron itp.), spotkania prowadzone były przez specjalistów Akademii Rozwoju „Konektor” w Mikołowie,
2. dzieci z rodzin zastępczych z terenu Łazisk Górnych brały udział w warsztatach kreatywnych oraz Klubie Młodzieżowym „Ambasadora nieMożliwego” - zajęcia nastawione były na rozwój kreatywności z wykorzystaniem narzędzi motywacyjno - profilaktycznych, warsztaty prowadzone były przez doświadczonych trenerów Fundacji Pomocy Dzieciom Ulica,
3. nadal realizowane były superwizje – kontynuowane spotkania dla dwóch grup rodzin zastępczych (rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych), prowadzone przez Akademię Rozwoju „Konektor” w Mikołowie,
4. rodziny zastępcze brały udział w konferencji pn. „Rezyliencja - budowanie odporności psychicznej u dzieci i młodzieży”,
5. rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad dziećmi z niepełnosprawnością brały udział w szkoleniu pn. „Moja córka staje się kobietą, mój syn staje się mężczyzną”, w tym pn. „Seksualność człowieka. Człowiek istota seksualna, Mnie to nie dotyczy”, odbyły się dwa szkolenia po 3 godziny zegarowe,
5. rodziny zastępcze brały udział w szkoleniu realizowanym przez Śląski Ośrodek Adopcyjny w Katowicach w ramach Projektu pn. „Doskonalenie kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”,
6. ponadto tut. Centrum informowało rodziny zastępcze o możliwościach odbycia szkolenia w różnych ośrodkach szkoleniowych (bezpłatnie):
 - Fundacja EY - szkolenia w ramach Projektu Akademia Świadomego Rodzica,
 - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w ramach Projektu pn. „Doskonalenia kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”.

4.7. Koszty organizacji pieczy zastępczej

Tabela 4.29. Wydatki poniesione na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2020 - 2022

Rodziny zastępcze	2020	2021	2022
Wydatki łącznie, w tym:	3 918 334,79	4 338 332,95	4 821 082,02
Wynagrodzenia osobowe koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	282 858,72	294 121,53	360 304,91
Wynagrodzenia bezosobowe rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, osób do pomocy	490 842,36	565 096,17	735 802,25
Świadczenia dla rodzin zastępczych	2 538 862,95	2 737 025,42	2 915 080,42
Wydatki na dzieci - przybywające w innych powiatach (porozumienia)	284 763,70	305 287,07	369 891,39
Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze, w tym szkolenia rodzin spokrewnionych	12 800,00	34 800,00	7 100,00
Szkolenia rodzin zastępczych	12 040,00	14 800,00	16 720,00
Wydatki na pomoc specjalistyczną dla rodzin i dzieci	24 710,00	39 340,00	52 560,00
Pozostałe wydatki *	198 906,69	263 709,93	264 002,60
Inne wynagrodzenia tj. pochodne od wynagrodzeń osobowych i bezosobowych	72 550,37	84 152,83	99 620,45

*wydatki (opłaty za media, materiały, wyposażenie, odpis na ZFŚS, szkolenia pracowników, badania profilaktyczne, ubezpieczenie, wyjazdy grupowe, usługi bieżące, delegacje, ryczałty)

Tabela 4.30. Wydatki przeznaczone na instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2020 - 2022
(wydatki wg sprawozdania finansowego Rb-28S)

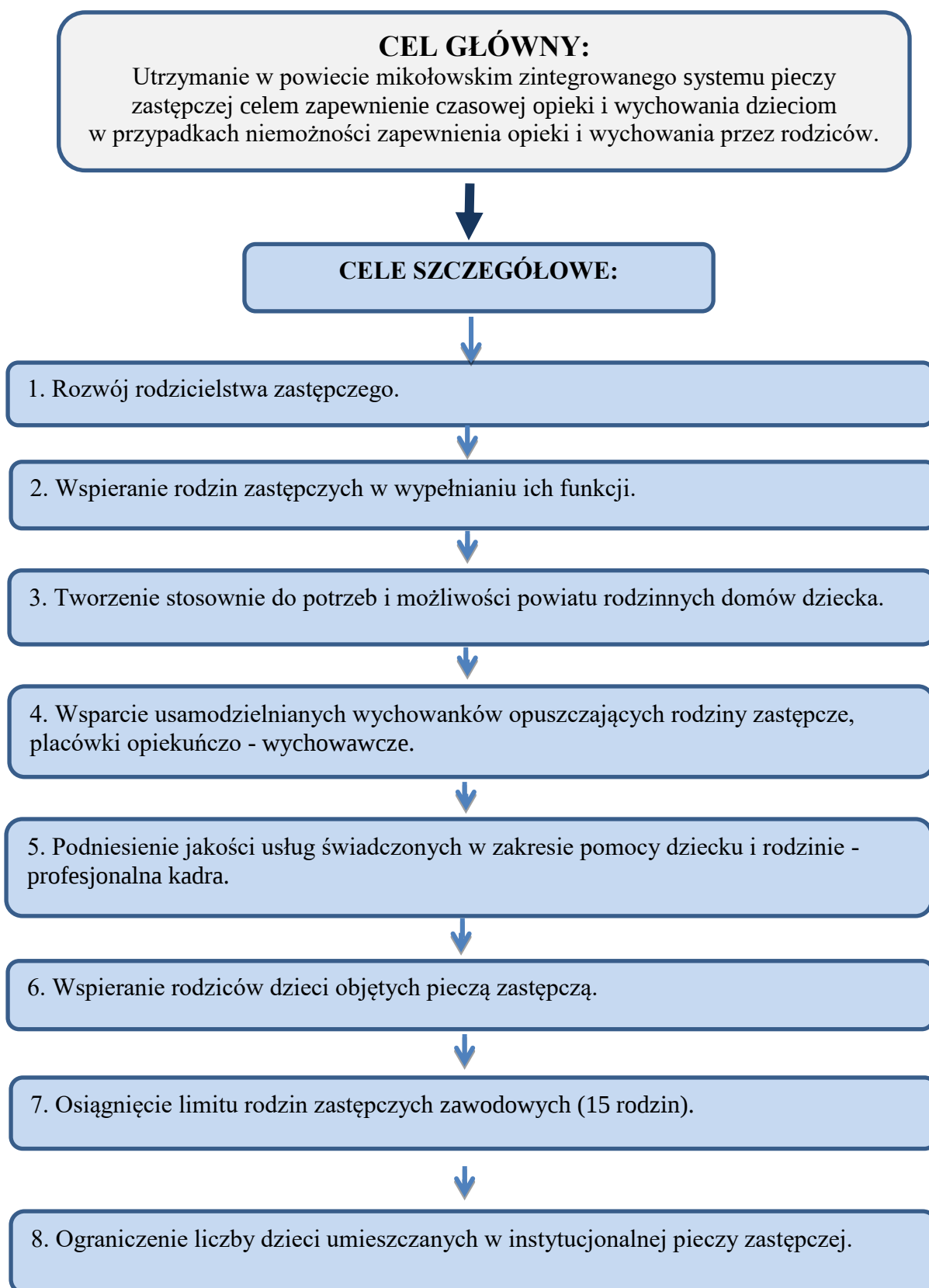
Klasyfikacja budżetowa	Nazwa paragrafu	Kwota środków powiatu 2020	Kwota środków powiatu 2021	Kwota środków powiatu 2022
§ 302	Wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń	989,00	1 500,00	0,0
§ 311	Świadczenia społeczne	2 538 862,95	2 737 025,42	2 915 080,91
§ 401	Wynagrodzenia osobowe pracowników	282 858,72	294 121,53	360 304,91
§ 404	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	12 008,31	19 942,00	23 108,15
§ 411	Składki na ubezpieczenie społeczne	135 108,13	132 591,85	162 988,21
§ 412	Składki na Fundusz Pracy	12 758,16	10 840,90	12 707,72
§ 417	Wynagrodzenia bezosobowe	515 552,36	604 436,17	788 362,25
§ 421	Zakup materiałów i wyposażenia	18 428,14	42 843,88	19 391,00
§ 422	Zakup środków żywności	206 89,00	1 059,31	1 000,00
§ 426	Zakup energii	8 458,56	9 000,00	11 000,00
§ 428	Zakup usług zdrowotnych	473,00	129,00	898,00
§ 430	Zakup usług pozostałych	92 523,78	153 897,49	126 505,93
§ 433	Zakup usług przez jst od innych jst	284 763,70	305 287,07	369 891,39
§ 436	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	1 721,28	1 763,53	1 572,00
§ 441	Podróże służbowe krajowe	2 321,81	6 832,70	9 897,75
§ 443	Różne opłaty i składki	0,0	357,14	0,0
§ 444	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	10 050,00	8 724,00	9 867,75
§ 470	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 250,00	7 981,00	8 326,60
	RAZEM	3 918 334,79	4 338 332,95	4 821 082,02

Tabela 4.31. Dochody powiatu - środki finansowe poniesione przez gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	698 260,99	855 278,30	1 013 903,82
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	763 324,05	1 021 624,33	935 646,45
Razem dochody	1 461 585,04	1 876 902,63	1 949 550,27

Cele Programu na lata 2024 - 2026

Schemat 5.1. Cel główny i cele szczegółowe Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

VI. Działania/Zadania programu na lata 2024 - 2026

Tabela 6.1. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Rozwój rodzicielstwa zastępczego

1.	Cel szczegółowy: Rozwój rodzicielstwa zastępczego			
	Działania/Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.1.	Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego: a. organizowanie kampanii informacyjnych promujących rodzicielstwo zastępcze, b. włączanie się i rozpowszechnianie ogólnokrajowych kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego, c. rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, plakatów, d. publikacje prasowe, wywiady z rodzicami zastępczymi, dziećmi i młodzieżą przebywającą w rodzinach, e. promowanie rodzicielstwa zastępczego podczas różnych imprez, wydarzeń w powiecie, z wykorzystaniem materiałów promocyjnych f. włączenie rodzin zastępczych i dzieci w kampanie na rzecz rodzicielstwa zastępczego	PCPR	1. Liczba kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze. 2. Liczba publikacji prasowych. 3. Liczba wywiadów z rodzinami zastępczymi	Zadanie ciągłe.
1.2.	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych: a. promocja rodzicielstwa zastępczego, b. przeprowadzanie wstępnej kwalifikacji, c. prowadzenie działań diagnostycznych w kierunku właściwej motywacji do utworzenia rodziny zastępczej w odróżnieniu od motywacji do przysposobienia dziecka d. organizowanie szkoleń dla kandydatów.	PCPR	1. Liczba zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych. 2. Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. 3. Liczba rodzin otrzymujących zaświadczenie kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	Zadanie ciągłe.

1.3.	Współpraca z sądem oraz innymi instytucjami w zakresie rodzicielstwa zastępczego kontakt z: a. ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzin, b. sądami i ich organami pomocniczymi, policją, c. instytucjami oświatowymi, d. podmiotami leczniczymi, e. organizacjami pozarządowymi, itp.	PCPR	Efektywna piecza zastępcza.	Zadanie ciągłe.
------	---	------	-----------------------------	-----------------

Analiza działań podjętych w latach 2020 - 2022 celem rozwoju rodzicielstwa zastępczego wskazuje, iż przyjęte formy propagowania idei rodzicielstwa zastępczego przynoszą niewielkie rezultaty w postaci zgłaszania się kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Faktycznie brakuje kandydatów, którzy mają właściwą wizję rodzicielstwa zastępczego (tj. rozumieją faktyczne potrzeby dzieci lub starają się z nimi zapoznać, są otwarci na utrzymywanie kontaktów dziecka z rodzicami biologicznymi, zapoznali się z zadaniami rodziny zastępczej w zakresie opieki i wychowania dziecka nie mogącego się wychowywać w rodzinie biologicznej, ich decyzje są dojrzałe, przemyślane, uzgodnione z członkami najbliższej rodziny itp.). W wyniku działań propagujących rodzicielstwo zgłasza się niewielu kandydatów, w tym po szczegółowym zapoznaniu się z obowiązkami rodziny zastępczej często rezygnują z dalszych działań. Większość kandydatów ujawnia motywację adopcyjną. Pozostają nieliczni kandydaci, którzy są gotowi na odbycie szkolenia i podjęcie funkcji rodziny zastępczej.

Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzają wstępną kwalifikację (na podstawie oceny spełniania warunków określonych w art. 42 ust. 1 i 2 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Po przeprowadzeniu wstępnej kwalifikacji organizator sporządza dokument potwierdzający przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji oraz wskazuje czy kwalifikacja jest pozytywna czy negatywna. W przypadku, gdy jest negatywna, uzasadnia przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji i wskazuje obszary wymagające poprawy. W przypadku, gdy wstępna kwalifikacja jest pozytywna, organizator kieruje kandydatów, na ich wniosek do odbycia szkolenia, w terminie 3 miesięcy od daty złożenia wniosku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie zapewnia kandydatom diagnozę psychologiczną dotyczącą motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Konieczne są dalsze kampanie promocyjne rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskiwania kandydatów i podniesienia poziomu świadomości społecznej na temat wartości rodzinnych. Kampanie powinny być organizowane w sposób ciągły, z wcześniej zaplanowanymi działaniami na poszczególne miesiące. Wymagają dużego zaangażowania kadry pieczy zastępczej, w tym rodziców zastępczych jak i środków finansowych.

Tabela 6.2. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji

2. Cel szczegółowy: Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji				
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
2.1.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym w rozwiązywaniu trudnych sytuacji związanych z opieką i wychowaniem nad powierzonymi dziećmi, w szczególności poprzez zapewnianie dostępu do: a. diagnozy psychofizycznej dziecka po jego umieszczeniu w rodzinie zastępczej/RDD b. poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, terapeuta, prawnik), c. grup wsparcia i superrewizji dla rodzin zastępczych d. szkoleń - celem zachowania i wzmocnienia ich kompetencji oraz przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego (w tym informowanie rodzin o możliwości korzystania z nieodpłatnych form szkoleniowych poza tymi organizowanymi przez PCPR, przesyłanie ofert).	PCPR, ROPS, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia, związki wyznaniowe, itp.)	1. Liczba przeprowadzonych diagnoz psychofizycznych dziecka. 2. Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia. 3. Liczba zatrudnionych specjalistów. 4. Liczba szkoleń organizowanych dla rodzin zastępczych. 5. Liczba nieodpłatnych ofert szkoleniowych przekazanych rodzinom zastępczym. 6. Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach, warsztatach.	Zadanie ciągle, w terminach zgodnych z potrzebami.
2.2.	Wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatora: a. utrzymanie wskaźnika zatrudnienia koordynatorów tj. 1 koordynator na 15 rodzin zastępczych. b. wizyty i kontakt z rodzinami zastępczymi zgodny z ich potrzebami.	PCPR	1. Liczba rodzin przypadających na 1 koordynatora. 2. Liczba kontaktów koordynatora z rodzinami zastępczymi.	Zadanie ciągle, w terminach zgodnych z potrzebami.
2.3.	Działania integrujące środowisko rodzin zastępczych: - organizowanie dnia rodzicielstwa zastępczego, - organizowanie spotkań, pikników, wyjazdów rekreacyjnych, akcji świątecznych, itp.	PCPR	Liczba zorganizowanych spotkań.	Zadanie co roczne, w terminach zgodnych z potrzebami.
2.4.	Zapewnienie funkcjonowania rodzin pomocowych.	PCPR	Liczba funkcjonujących w danym roku rodzin pomocowych.	Zadanie w terminach zgodnych z potrzebami.

2.5.	Zatrudnianie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, zgodnie ze zgłaszanymi przez rodzinę zastępczą potrzebami.	PCPR	Liczba osób zatrudnionych do pomocy rodzinom zastępczym.	Zadanie w terminach zgodnych z potrzebami.
2.6.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	PCPR	Liczba osób, z którymi zostały podpisane umowy o wolontariacie w celu wsparcia dzieci i opiekunów zastępczych.	Zadanie w terminach zgodnych z potrzebami.
2.7.	Wspieranie finansowe rodzin zastępczych.	PCPR	Liczba i kwoty przyznanych świadczeń.	Zadanie ciągłe, bieżące wydatki.

Analiza problemów występujących w rodzinach zastępczych (zgłaszanych koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownikom socjalnym czy innym specjalistom przez rodziców zastępczych) wskazuje na potrzebę dalszego wspierania rodzin zastępczych poprzez organizację oraz rozszerzanie dostępu do różnych form wsparcia, zwłaszcza wsparcia specjalistycznego (szybki dostęp do psychiatry, psychologa, neurologa itp.).

Rodziny zastępcze w wypełnianiu swojej funkcji spotykają się z licznymi problemami opiekuńczo - wychowawczymi dotyczącymi dzieci i rodziny. Problemy związane są z doświadczeniami dzieci podczas pobytu w rodzinach biologicznych (alkoholizm, przemoc, rażące zaniedbania opiekuńczo - wychowawcze). Ponadto część dzieci cierpi na różnego rodzaju zaburzenia, które wymagają diagnozy oraz specjalistycznej opieki. Rodzice zastępczy (szczególnie w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem) nie zawsze potrafią zrozumieć zachowania dzieci i nie wiedzą jakie działania podejmować, by im pomóc. Mierząc się z licznymi problemami niejednokrotnie rodziny również wymagają specjalistycznego wsparcia. W związku z tym niezbędne jest rozszerzanie dostępu do specjalistycznej pomocy i poradnictwa, zwłaszcza psychologicznego dla dzieci i rodziców zastępczych oraz rodziców biologicznych.

Ponadto celem podniesienia kompetencji opiekuńczo - wychowawczych opiekunów zastępczych konieczne jest organizowanie szkoleń, konferencji z tematyką dostosowaną do bieżących potrzeb rodzin zastępczych.

Korzystny wpływ na funkcjonowanie rodzin zastępczych ma funkcja wspierająca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnienie rodziny pomocowej czy osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dzieckiem i przy pracach gospodarskich oraz wolontariuszy.

Tabela 6.3. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka

3.	Cel szczegółowy: Tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka			
	Działania/Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Termin realizacji
3.1.	Pozyskanie, przeszkolenie kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, pozyskiwanie lokali mieszkaniowych do celów prowadzenia RDD (zakup, wynajem).	PCPR, powiat	1. Liczba pozyskanych i przeszkolonych kandydatów. 2. Liczba lokali mieszkaniowych pozyskanych na potrzeby RDD. 3. Liczba zawartych umów o prowadzenie RDD.	Stosownie do możliwości powiatu.
3.2.	Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	PCPR	Liczba osób zatrudnionych do pomocy.	Zadanie bieżące, w terminach zgodnych z potrzebami.
3.3.	Finansowanie działalności rodzinnego domu dziecka.	PCPR	Kwota wydatków przeznaczonych na prowadzenie rodzinnego domu dziecka.	Na bieżąco.
3.4.	Udzielanie wsparcia specjalistycznego prowadzącym rodzinny dom dziecka.	PCPR, ROPS, organizacje pozarządowe	Liczba odbytych porad specjalistycznych.	Na bieżąco, zgodnie z potrzebami.
3.5.	Udzielenie wsparcia prowadzącym rodzinny dom dziecka w formie rodziny pomocowej (w tym zapewnienie szkolenie kandydatom na rodzinę zastępczą osobom zgłaszającym gotowość do pełnienia funkcji rodziny pomocowej).	PCPR	Liczba osób przeszkolonych i zatrudnionych jako rodzina pomocowa.	Na bieżąco, zgodnie z potrzebami.

Analiza sytuacji dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, ich sytuacji rodzinnej, potrzeby umieszczania liczego rodzeństwa oraz dotychczasowe doświadczenia w funkcjonowaniu trzech rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu - wskazują na potrzebę utworzenia kolejnego rodzinnego domu dziecka, tj. pozyskania kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeszkolenie kandydatów oraz finansowania działalności. Istotne byłoby zakupienie lokali mieszkalnych, w których osoby gotowe do pełnienia funkcji prowadzących rodzinny dom dziecka, a nie posiadających zasobów lokalowych pozwalających na przyjęcie dzieci, mogłyby zamieszkać i realizować powierzone zadania.

Tabela 6.4. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo - wychowawcze

4.	Cel szczegółowy: Wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo - wychowawcze			
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
4.1.	Pomoc przy opracowywaniu przez wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych indywidualnych programów usamodzielnienia.	PCPR, usamodzielniani wychowankowie, rodzina zastępcza, opiekun usamodzielnienia, pracownicy placówki opiekuńczo - wychowawczej	Pozytywny wynik oceny realizacji programu usamodzielniania.	Zadanie bieżące, co najmniej na miesiąc przed pełnoletnością.
4.2.	Poradnictwo specjalistyczne dla młodzieży usamodzielnianej (pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna).	PCPR, placówka opiekuńczo - wychowawcza, inne instytucje, osoby	Liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie.	Zadanie bieżące dostosowane do potrzeb.
4.3.	Wsparcie finansowe, rzeczowe osób usamodzielnianych, praca socjalna.	PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba przyznanych świadczeń, udzielonej pomocy.	Zadanie bieżące dostosowane do potrzeb.
4.4.	Wymiana doświadczeń i promowanie dobrych praktyk w zakresie wsparcia usamodzielnianych wychowanków pozwalających im na prawidłowe funkcjonowanie.	PCPR, OPS, podmioty działające na rzecz usamodzielnianych wychowanków	Liczba spotkań, rozmów dotyczących wymiany doświadczeń.	Zadanie ciągłe.
4.5.	Utworzenie mieszkań treningowych, wspomaganych dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą (w tym pozyskanie lokali na te potrzeby).	PCPR, powiat, gminy, organizacje pozarządowe	Liczba miejsc w utworzonych mieszkaniach treningowych, wspomaganych. Liczba wychowanków, którzy skorzystali z mieszkania.	2024 - 2026 (w zależności od możliwości finansowych)

Wychowankowie pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej i instytucjonalnej, w większości mają utrudniony start w dorosłe życie. Osiągając pełnoletność nieliczni (poza wychowankami rodzin zastępczych spokrewnionych), mogą liczyć na wsparcie rodziny naturalnej w zakresie potrzeb emocjonalno – społecznych, ale także bytowych. Istnieje zatem potrzeba udzielania wychowankom wsparcia finansowego, specjalistycznego, pracy socjalnej w zakresie pomocy w uzyskaniu lokalu mieszkalnego, czynnościach administracyjnych, itp. Ponadto utworzenie mieszkań treningowych, wspomaganych na terenie powiatu mikołowskiego pozwoliłoby na wcześniejsze opuszczanie pieczy zastępczej przez część wychowanków, przy jednoczesnym zapewnieniu im bieżącego wsparcia w funkcjonowaniu.

Tabela 6.5. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Podniesienie jakości usług, świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie – profesjonalna kadra

5.	Cel szczegółowy: Podniesienie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie - profesjonalna kadra			
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
5.1.	Wzmacnianie roli i budowanie pozytywnego wizerunku organizatora pieczy zastępczej.	PCPR	Pozytywne oceny funkcjonowania organizatora.	2024 - 2026
5.2.	Zapewnienie środków finansowych w budżecie powiatu na podnoszenie kwalifikacji kadry zatrudnionej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie.	PCPR	Liczba uczestników szkoleń.	2021 - 2026
5.3.	Udział pracowników PCPR w superwizji, szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	PCPR, ROPS, inne podmioty	Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach i innych formach podnoszenia kwalifikacji oraz rodzaj tych szkoleń.	Stosownie do potrzeb.
5.4.	Korzystanie z doświadczeń innych w zakresie stosowanie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną.	PCPR	Inicjowanie współpracy z jednostkami pomocy społecznej i innymi podmiotami w zakresie wzajemnej wymiany doświadczeń w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	Stosownie do potrzeb.

Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wynikającym z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Zadanie to ukierunkowane jest na osoby pracujące bezpośrednio z rodzinami zastępczymi. Ich kompetencje i doświadczenie wpływają również na funkcjonowanie pieczy zastępczej (wypełnianie zadań przez rodziny zastępcze w zakresie opieki i wychowania). Różnorodność i zakres trudności z jakimi na co dzień borykają się rodziny zastępcze wymaga od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej współpracujących z rodzinami, szerokiego zakresu wiedzy o tych trudnościach, jak również znajomości sposobów ich rozwiązywania.

Tabela 6.6. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wspieranie rodziców dzieci objętych pieczę zastępczą

6. Cel szczegółowy: Wspieranie rodziców dzieci objętych pieczę zastępczą				
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
6.1.	Działania naprawcze: edukacja rodzin, podnoszenie kompetencji rodzicielskich.	PCPR (PIK) rodziny zastępcze, OPS, organizacje pozarządowe	Liczba osób korzystających z działań edukacyjnych.	Zadanie ciągłe wynikające z potrzeb i możliwości instytucji.
6.2.	Rozszerzanie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i innych form wspierania rodzin (terapia, prawnik, itp.)	PCPR (PIK)	Liczba osób korzystających z działań profilaktycznych.	Stosownie do potrzeb rodziny i możliwości PCPR.
6.3.	Zapewnienie kontaktów rodzicom biologicznym z dzieckiem, w tym kontaktów z udziałem psychologa mających na celu monitorowanie spotkań i udzielanie wsparcia w zakresie budowania relacji z dzieckiem i podnoszenia kompetencji rodzicielskich.	Rodzina zastępcza, PCPR, OPS	Liczba spotkań na terenie PCPR i poza PCPR.	Stosownie do potrzeb.
6.4.	Udzielanie całościowej informacji o pieczy zastępczej, dawanie wskazówek, motywowanie do podejmowania działań w kierunku ponownego przejęcia opieki nad dziećmi.	PCPR, rodziny zastępcze	Wskaźnik niemiarodajny ze względu na brak możliwości prowadzenia każdorazowo rejestru.	Zadanie ciągłe.
6.5.	Wzmacnianie integracji działań służb na rzecz rodziny - profesjonalizacja pracy z rodziną.	PCPR, OPS, podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny	Liczba spotkań, rozmów, dobrych praktyk.	Zadanie ciągłe.

Analiza organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie wspierania specjalistycznego rodziców dzieci objętych pieczę zastępczą wskazuje na potrzebę kontynuowania oraz rozszerzenia działań w postaci wsparcia psychologicznego. Bardzo istotnym elementem jest również efektywna edukacja rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Podniesienie przez nich kompetencji rodzicielskich jest jednym z podstawowych kroków w kierunku przejęcia opieki nad dziećmi.

Tabela 6.7. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Osiągnięcie limitu rodzin zastępczych zawodowych (15 rodzin)

7.	Cel szczegółowy: Osiągnięcie limitu rodzin zastępczych zawodowych (15 rodzin)			
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
7.1.	Pozyskiwanie kandydatów, szkolenie, zawieranie umów.	PCPR	Liczba pozyskanych kandydatów.	Zadanie ciągłe.

W Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 został ustalony limit rodzin zastępczych zawodowych w liczbie 15 rodzin na lata 2021, 2022 i 2023r. Na koniec 2023r. w powiecie mikołowskim funkcjonowało **6** rodzin zastępczych zawodowych (w latach 2021-2023 dwie rodziny zastępcze - zawodowa i niezawodowa, przekształciły się w rodzinne domy dziecka, jedna rodzina zmieniła status z rodziny zawodowej na niezawodową), a zatem nie wyczerpano założonych limitów. Potrzeby powiatu w zakresie zabezpieczania dzieci pozbawionych opieki i wychowania (konieczność umieszczania liczego rodzeństwa od 3 - 5 dzieci) wskazują na konieczność utrzymania dotychczasowego limitu rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 - 2026 w liczbie 15 rodzin. Biorąc pod uwagę, iż ustawodawca określa maksymalną liczbę dzieci, która powinna być umieszczona w rodzinie zastępczej (łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, chyba, że zachodzi konieczność umieszczenia rodzeństwa, wówczas dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci) wskazane byłoby również utworzenie kolejnego rodzinnego domu dziecka.

Tabela 6.8. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Ograniczanie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej

7.	Cel szczegółowy: Ograniczanie liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej			
	Działania/Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
7.1.	Zminimalizowanie umieszczania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych dzieci poniżej 10 roku życia.	PCPR	Liczba dzieci poniżej 10 roku życia umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Stosownie do potrzeb.
7.2.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej jako alternatywy dla umieszczania małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.	PCPR	Liczba nowo powstałych rodzinnych form pieczy zastępczej.	Zadanie ciągłe.

Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej staje się priorytetowy w polskim systemie opieki nad dzieckiem. Podejście takie wydaje się być naturalnym i najlepszym dla dzieci, gdyż to rodzina, nawet jeśli nie naturalna, daje dziecku poczucie bezpieczeństwa. W placówce opiekuńczo – wychowawczej dziecko, przy całym zaangażowaniu kadry, nie jest w stanie nabyć prawidłowych wzorców funkcjonowania w systemie rodzinnym. Należy jednak zauważyć, że zupełne zrezygnowanie z instytucjonalnych form pieczy zastępczej będzie niezwykle trudne, o ile w ogóle możliwe. Kryzys rodzicielstwa zastępczego, pogłębiające się trudności rodzin biologicznych, wiek dzieci potrzebujących opieki, a także stan ich zdrowia czy rozwoju, mają bezpośredni wpływ na to, że nie ma rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci. Niejednokrotnie umieszczenie małoletniego jest jedynym rozwiązaniem pozwalającym na zabezpieczenie dziecka i zabranie go z zagrażającego środowiska rodziny naturalnej. Liczba dzieci umieszczonych w 3 placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu mikołowskiego jest zgodna z wytycznymi Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i nie przekracza liczby 14 wychowanków (w tym osób pełnoletnich) w danej placówce.

VII. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z nowelizacją Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej określa między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie mikołowskim jest realizowany poprzez zadania i działania określone w ramach celów szczegółowych Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, które skupiają się na:

- rozwoju rodzicielstwa zastępczego
- wspieraniu rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji
- tworzeniu stosownie do potrzeb i możliwości finansowych powiatu rodzinnych domów dziecka
- wspieraniu usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo - wychowawcze
- podnoszeniu jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie - profesjonalna kadra
- wspieraniu rodziców dzieci objętych pieczą zastępczą
- osiągnięciu limitu rodzin zastępczych zawodowych.

Działania i zadania założone w ramach celów szczegółowych Programu, są ukierunkowane na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzina zastępczych czy prowadzących rodzinne domy dziecka, a także zapewnienie im możliwości zdobycia kwalifikacji do pełnienia tych funkcji. Ponadto działania są nastawione na wsparcie rodzin zastępczych już funkcjonujących i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Zapewnianie wsparcia rodzinom zastępczym i dzieciom w nich przebywającym pozwoli na zminimalizowanie zagrożenia wypalenia u rodzin i prowadzących rodzinne domy dziecka, a w efekcie zapobiegnie rezygnowaniu przez nich z pełnionej względem dzieci funkcji.

VIII. Plan ograniczania liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej poza planem rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, musi zawierać również plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Działania i zadania w zakresie w/w planu określone są w celu szczegółowym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej - ograniczanie liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu mikołowskiego jest zgodna z obowiązującymi przepisami i nie przekracza 14 dzieci (w tym osób pełnoletnich) w danej placówce. Działania i zadania określone w ramach w/w celu szczegółowego są ukierunkowane przede wszystkim na zminimalizowanie umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci w wieku poniżej 10 roku życia. W założenia tego celu włączono działania w kierunku rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej jako alternatywy dla umieszczania małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, gdyż niewątpliwie tempo rozwoju rodzicielstwa zastępczego ma bezpośredni wpływ na możliwości zmniejszania liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

IX. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Tabela 7.1. Liczba rodzin zastępczych, do wysokości której można zawrzeć umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej

Limit rodzin zastępczych	Rok 2024	Rok 2025	Rok 2026
Liczba rodzin zastępczych zawodowych	15	15	15

Zgodnie z art. 180 ust. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wskazującym na konieczność określania limitu rodzin zastępczych zawodowych, zakłada się, że należy zgodnie z potrzebami Powiatu utrzymać limit rodzin w poszczególnych latach tj. w 2024 - 2026 na poziomie - do 15 rodzin zastępczych zawodowych (włączając w to rodziny już funkcjonujące).

Limit nie uwzględnia rodzinnego domu dziecka. Obecnie na terenie powiatu mikołowskiego funkcjonują 3 rodzinne domy dziecka. Ustalenia limitu rodzin zastępczych zawodowych dokonano w oparciu o rozeznane potrzeby i dotychczasowe doświadczenia w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Ponadto zdarza się, że z funkcji rodziny zastępczej zawodowej rezygnują rodziny z długoletnim stażem w pieczy zastępczej. Rezygnacje związane są głównie z osiągnięciem wieku emerytalnego czy stanu zdrowia nie pozwalającego na dalsze sprawowanie opieki nad dziećmi (biorąc też pod uwagę wiek dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej). Na przestrzeni ostatnich trzech lat powodem rezygnacji z pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej była zmiana statusu rodziny z zawodowej na niezawodową (wychowywanie 1 pełnoletniego wychowanka i brak gotowości do przyjęcia kolejnego dziecka). Również 1 rodzina zastępcza zawodowa została przekształcona w rodzinny dom dziecka.

W ocenianym okresie nie było kandydatów gotowych do podjęcia się funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

X. Beneficjenci i realizatorzy Programu

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin, w szczególności do:

1. rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka,
2. dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej,
3. usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i opiekunów usamodzielniania,
4. kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej, prowadzących rodzinny dom dziecka,
5. pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej,
6. pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
7. rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
8. instytucji, organizacji działających na rzecz dzieci i rodzin.

XI. Partnerzy w realizacji założeń Programu

Partnerami w realizacji programu są:

1. rodziny zastępcze,
2. rodziny pomocowe,
3. zespół specjalistów (psycholog, pedagog, terapeuta, radca prawny, pracownik socjalny, koordynator),
4. kuratorzy sądowi,
5. placówki oświatowe,
6. ośrodki pomocy społecznej,
7. placówki opiekuńczo – wychowawcze,
8. sąd rodzinny,
9. policja,
10. organizacje pozarządowe,
11. inne podmioty działające w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

XII. Zakładane źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026 będą środki finansowe pochodzące z:

1. budżetu powiatu mikołowskiego,
2. budżetu państwa (ministra właściwego do spraw rodziny),
3. budżetu samorządu województwa śląskiego,
4. samorządów gminnych,
5. funduszy unijnych,
6. innych źródeł zewnętrznych.

XIII. Oczekiwane rezultaty Programu

Oczekiwanyimi rezultatami programu są:

1. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat wartości rodzinnych poprzez prowadzenie kampanii promocyjnych o rodzicielstwie zastępczym.
2. Wzrost liczby rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zastępczych zawodowych (osiągnięcie limitu), w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzinnych domów dziecka (stosownie do możliwości powiatu).
3. Kompleksowa diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
4. Wzmocnienie systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez współpracę na wielu płaszczyznach z instytucjami, działającymi w powiecie mikołowskim na rzecz dziecka i rodziny.
5. Skuteczna specjalistyczna pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, wychowawczych, emocjonalnych, finansowych i innych, dotyczących rodzin zastępczych.
6. Podniesienie kompetencji rodzin zastępczych oraz pracowników zajmujących się pieczą zastępczą.
7. Ograniczenie skierowań do placówki opiekuńczo - wychowawczej dzieci poniżej 10 roku życia.
8. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym poprzez wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.
9. Zapewnienie pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodzinę zastępczą i placówkę opiekuńczo – wychowawczą możliwości czasowego zamieszkania w mieszkaniach treningowych, wspomaganych.
10. Przywrócenie rodzinie naturalnej zdolności do wypełnienia funkcji rodzicielskich (wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych).

XIV. Wykaz tabel

Tabela 3.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo - wychowawcze objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 - 2022.....	12
Tabela 3.2. Formy wsparcia udzielane rodzinom przez gminy w latach 2020 - 2022.....	17
Tabela 4.1. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2020r.....	19
Tabela 4.2. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2021r.....	20
Tabela 4.3. Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka w 2022r.....	20
Tabela 4.4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2020r.....	21
Tabela 4.5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2021r.....	22
Tabela 4.6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w 2022r.....	22
Tabela 4.7. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu w 2020r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty).....	23
Tabela 4.8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2021r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)..	24
Tabela 4.9. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2022r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)..	25
Tabela 4.10. Liczba dzieci z powiatu mikołowskiego w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów w latach 2020 - 2022.....	26
Tabela 4.11. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2020r.....	27
Tabela 4.12. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2021r.....	28
Tabela 4.13. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w 2022r.....	28
Tabela 4.14. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2020r.....	29
Tabela 4.15. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2021r.....	29
Tabela 4.16. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w 2022r.....	30
Tabela 4.17. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2020r.....	32
Tabela 4.18. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2021r.....	32
Tabela 4.19. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2022r.....	32
Tabela 4.20. Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka oraz ocen rodziny zastępczej w latach 2020 - 2022.....	34
Tabela 4.21. Liczba dzieci (z podziałem na gminy) umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych (na terenie powiatu oraz poza powiatem) w latach 2020 - 2022.....	36
Tabela 4.22. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	37

Tabela 4.23. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 - 2022 umieszczonych równocześnie w innych placówkach (MOS, MOW, Zakład Poprawczy, Schronisko dla Nieletnich, Ośrodek Psychiatrii Sądowej, itp.).....	37
Tabela 4.24. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i powróciły do rodziny biologicznej w latach 2020 - 2022 lub trafiły do adopcji (z podziałem na gminy)...	38
Tabela 4.25. Liczba pełnoletnich wychowanków, którzy byli w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 - 2022 (z podziałem na formy przyznawanej pomocy).....	40
Tabela 4.26. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	40
Tabela 4.27. Liczba pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w trakcie procesu usamodzielnienia w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	41
Tabela 4.28. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (wydatki finansowe).....	41
Tabela 4.29. Wydatki poniesione na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2020 - 2022.....	45
Tabela 4.30. Wydatki przeznaczone na instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2020 - 2022 (wydatki wg sprawozdania finansowego Rb-28S).....	46
Tabela 4.31. Dochody powiatu - środki finansowe poniesione przez gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.....	46
Tabela 6.1. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Rozwój rodzicielstwa zastępczego.....	48
Tabela 6.2. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji.....	50
Tabela 6.3. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka.....	52
Tabela 6.4. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze.....	53
Tabela 6.5. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Podniesienie jakości usług, świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie - profesjonalna kadra.....	54
Tabela 6.6. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Wspieranie rodziców dzieci objętych pieczą zastępczą.....	55
Tabela 6.7. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Osiągnięcie limitu rodzin zastępczych zawodowych (15 rodzin).....	56
Tabela 6.8. Działania i zadania - Cel szczegółowy: Ograniczanie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	57
Tabela 7.1. Liczba rodzin zastępczych, do wysokości której można zawrzeć umowy na pełnienie	

funkcji rodziny zastępczej zawodowej.....	59
---	----

XV. Wykaz wykresów

Wykres 3.1. Liczba rodzin biologicznych przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022.....	14
Wykres 3.2. Liczba dzieci w rodzinach przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022.....	14
Wykres 3.3. Liczba dzieci w rodzinach przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	15
Wykres 3.4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 – 2022.....	15
Wykres 3.5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy).....	15
Wykres 3.6. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w latach 2020 – 2022.....	16
Wykres 3.7. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w latach 2020 – 2022 (z podziałem na gminy).....	16
Wykres 3.8. Formy pomocy w latach 2020 - 2022 w poszczególnych gminach.....	18
Wykres 4.1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie mikołowskim w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	21
Wykres 4.2. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	22
Wykres 4.3. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na rodzaj rodzin).....	23
Wykres 4.4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2020r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)..	24
Wykres 4.5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2021r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)..	25
Wykres 4.6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu mikołowskiego w 2022r. (z podziałem na rodzaj rodziny, gminy i inne powiaty)..	26
Wykres 4.7. Liczba dzieci z powiatu mikołowskiego w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów w latach 2020 - 2022.....	27
Wykres 4.8. Napływ dzieci do 18 r. życia do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022...	28
Wykres 4.9. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w latach 2020 - 2022.....	30
Wykres 4.10. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej do 18 r. życia w latach 2020 - 2022 (z podziałem na typy rodzin).....	31

Wykres 4.11. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.....	33
Wykres 4.12. Odpływ pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (z podziałem na typy rodzin).....	33
Wykres 4.13. Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka oraz ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w latach 2020 – 2022.....	34
Wykres 4.14. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	36
Wykres 4.15. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza powiatem mikołowskim w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	36
Wykres 4.16. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	37
Wykres 4.17. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020 - 2022 umieszczonych równocześnie w innych placówkach (MOS, MOW Zakład Poprawczy, Schronisko dla Nieletnich, Ośrodek Psychiatrii Sądowej, itp.).....	38
Wykres 4.18. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i powróciły do rodziny biologicznej w latach 2020 - 2022 lub trafiły do adopcji (z podziałem na gminy)...	38
Wykres 4.19. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze i zostały przysposobione w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	39
Wykres 4.20. Usamodzielniani wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	40
Wykres 4.21. Usamodzielniani wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 (z podziałem na gminy).....	41

XVI. Wykaz schematów

Schemat 5.1. Cel główny i cele szczegółowe Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.....	47
--	----

XVII. Bibliografia

1. Olearczyk T.E. *Sieroctwo i osamotnienie. Pedagogiczne problemy kryzysu współczesnej rodziny*, Wyd. WAM, Kraków 2008
2. Kawula S. *Rodziny współczesne jak źródło sieroctwa społecznego*, [w] T. Sołtysiak (red). *Sieroctwo społeczne – przyczyny, objawy, skutki i sposoby jego zapobiegania w aktualnej rzeczywistości kraju*, Wyd. Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna, Włocławek 1998
3. Kwaśniewska A. (red.). *Poradnik rodzicielstwa zastępczego*, Wyd. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa 2013

